

399

University of California, Los Angeles

L 006 614 360 3

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

QC

APR 13 1992

REC'D LD-UR

186

OCT 05 1992

SEP 22 1992

JAN 21 1993

REC'D LD-URL

JUL 08 1993

فردیہ کتب خانہ

انوار الفنون

انوار الفنون

مدرس محمد علی عینی بک طرفندن یازیلمشدر .

استانبول — بکی مطبعہ

۱۹۲۷

نور محمد سوری

ایستاد خانقاہ الفنون

ایستاد خانقاہ الفنون

مدرس محمد علی عینی بک طرفدن یازیلمشدر .

استانبول — یکی مطبعه

۱۹۲۷

۹۹۷

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ

Digitized by the Internet Archive
in 2014

LF

5170

A983d

دارالفنون

تشکیلات قدیمه عامیه مزى برنظر عمیق ایله بیطرفانه تدقیق ایدرسه ك برنجی دارالفنونمذك استانبولك فتحیله برابر آچیلمش اولدیغنه حکم ایده بیلیرز . زیرا فاتح سلطان محمد ثانی استانبولده کندی نامه انشا ایتدیرمش اولدیغی جامع شریفك ایکی یانه سکز کار کیر قورشونلی مدرسه ده یایدیرمش ایدی . بومدرسه لرك تشکیلاتنه تورکستاندن جلب ایدلمش اولان ریاضی شهر علی قوشچی ایله اعلام علمادن منلا خسرو مأمور ایدلمشیدی . علوم عالیه تحصیلنه تخصیص ایدلمش اولان بومدرسه لره کیره بیلیمك ایچون اولجه اصطلاح قدیمیه « موصله سخن » ویاخود « داخل و خارج » درس لرینی ویا شم دیکی تعبیرله لیسه تحصیلی بیتیرمش اولمق لازمدی . سخن ثمان یعنی اوسکزمدرسه دن برینه کیرن طلبه دن هر برینك مدرسه داخلنده کندینه مخصوص بر جرحه سی واردی . بونلر اوراده یاتوب قالفقدن باشقه مکمللاً انفاق اولنوردی . بومؤسسات علمیه دها صو کره قانونی سامطان سلیمانك سلیمانیه ده دوگمه جیلرده انشا ایتدیرمش اولدیغی دوت بویوك مدرسه ایله برقات دها تکمل ایتمشیدی . زیرا بومدرسه لر طبابتله علوم ریاضیه وطبیعیه تحصیلنه تخصیص اولمشیدی . آنجق چوق کچمه دن بومؤسسه لرك ماهیت اصلیه لرینی محافظه ایده موش اولدق لرینی کوریورز . زیرا تورك عالم لری ایچنده معاصر لرینه علوم مثبتنه ك تحصیل الزمیتینی متانتله توصیه ایتدکن باشقه بالذات لایتینجه او کره نوب اولساندن تورکجه یه پك معتبر بعض اثرلر ترجمه ایله ین کاتب چلی نك [۱] دها بیک آلمش یدی سنه سنده مدرسه لردن پك آجی بر لسانه شکایت ایتدیکنی میزان الحقنده اوقویورز : [دولت عثمانیه اوائلنده مرحوم

[۱] استانبولك یتیشدیردیکی پك بویوك برعالمدر [ولادتی ۱۰۰۰ ده وقاتی ۱۰۶۷ ده]

تألیفاتی : تقویم التواریخ ، فذالک ، تحفة الکبار فی اسفار البحار ، جهانما ، کشف الظنون .

جنتمکان سلطان سایان خان زمانه کنگه حکمت ایله شریعت علملرینی جمع ایله ین محققلر اشتهارده ایدی . ابوالفتح سلطان محمدخان مدارس ثمانیه بنا ایدوب « قانون اوزره شغل اولنه » دیو وقفیه سنده قید وحاشیه تجرید و شرح [۱] مواقف درسلرینی تعیین ایتشدی . صوکره کلنلر بوفلسفیاتدر دیو قالدیروب هدایه واکمل [۲] درسلری اوقومنی معقول کوردی . یالکز آکا اقتصارنا معقول اولمغله نه فلسفیات ونه هدایه واکمل قالدی . بونکله رومده سوق علومه کساد کلوب اهلی انقراضه قریب اولمغله بعض کنارده اکراد دیارنده یریر قانون اوزره شغل ایدن طالبلرک مبتدیلری رومه کلوب عظیم طفره صانار اولدی . آنلری کوروب عصر مزده بعض قوابل ، حکمت طالبی اولوب حقیر دخی اثنای مذاکره ومدارسهده استعداد احبابی طلبیه سقراط افلاطونی ترغیب ایتدیکی کبی حقایق اشیا علمی تحصیلنه ترغیب ایدوب بورسالهده دخی وصیت ووجهلر سنه نصیحت ایچون بر قاچ ماده ذکر وایراد ایلدم [عجبیا کاتب چلبی مدرسهلرک دها صوکره کی حال الحطاطلرینی کورسه ایدی نه دییه چکدی ؟ اوللری مدرسه طلبه سی هر سنه تشکیل اولان امتحان مجلسلری حضورنده معاینه ایدیلرک ایچلرندن سؤالره جواب ویره مه یئلر عسکره سوق اولنوردی . طلبه یی آز چوق چالشمغه مجبور ایدن بواصولی سلطان عبدالحمید ثانی سلطنتک صوکره سنه لرنده الغا ایتشدی . بو حال مدرسه لری بوسوتون سوندرمشدی .

[۱] مواقف ک متننی اجله علمادن [عضالدین ایچی] نکدر [وفاتی سنه ۷۵۶]
 نوی سید شریف جرجانی پک مکمل بر صورتده شرح ایتشدرکه شرفک الک معظم فلسفه کتایبدر . [وفاتی ۸۱۶ سنه سنده] .

علامه نصیرالدین طوسینک « تجرید الکلام » عنوانلی مهم بر اثرینی ده سید شریف شرح ایتشدی که بزم علما آراسنده ، [حاشیه تجرید] عنوانیه معروف اولان بو کتایبدر . برم عالمین کده بو حاشیه اوزرینه متعدد حاشیه و تعلیقلری واردر .

[۲] هدایه شیخ الاسلام برهان الدین علی بن ابی بکر المرغینانی [وفاتی ۵۹۳ سنه سنده] نک
 فقه حنفیه دائر بر اثر ممتزیدر . متعدد شرحلری واردر . بزم مدرسه لرده وقتیله اوقونان شرح اکمل الدین محمد بن محمود البابر تری الحنفی نک [وفاتی ۷۸۶ سنه سنده] در . اسمنی العنایه قومیش .

بوسبيله مدرسه يه اون بش يكرمى سنه دوام ايتديكى حالده ، ايكي سطر تورجه . يازى يازمى اوكره نه مه مش اولانره مكرراً تصادف اولنوردى . مدرسه لى خارجنده كي صبيان مکتبلرنندن ده هيچ برفانده حاصل اولماديني ايچون وطنمزده او قور بازار كيمسه لرك مقدارى بك محدود قالمشدى . دكل عوام ناس حريمه مکتبلندن يتشمه مش ضابطلرك چوغى ده او قوبوب يازمق بيلمزلردى . بونك ايچون بوضابطلر اوچ سنه ظرفنده او قوبوب يازمق او كرنمكه مجبور ايدمشلردى . والحاصل عمومى اولان بوجهالت تعصبي ، بوده تجدد واصلاحاته خصوصت موجب اولديغندن دولتك زمان زمان موقع فعله قويمق ايسيتديكى اصلاحات تشبثلى بعضاً قانلى اختلاللرله هپ عقامته اوغرامقده ايدى . نهايت ۱۲۴۱ سنه سنده يكيچيريدنكك الغا و ۱۲۴۳ سنه سنده روسيه ايله باشلايان محاربه نك ختامى اوزرينه مذكور دولته عقد مصالحه اولونماسى حكومت ايچون يكيدين اصلاحات امكانتى حاضر لامش اولديغندن تبعه مسلمه اولادنن يوزاللى چوجنك علوم جديده تحصيلي ايچون اوروپايه كوندرلمسنى وقمه نويس اسعد افندي نك قولنجه « كيم بيلير هانكي ناكسك زاي وافاده سيله » سلطان محمود ثاني امر ايتش اولدينى حالده اهل تعصبك قورقوسندن هان كوندرمه مشديلىر . نهايت ۱۲۵۰ - ۱۲۵۱ سنه لرنده مهندس خانه دن بعض ضابطلرله طابه دن برقاچي انكلا تربه كوندريله بيلمشدى . ايلريده اسمنى كال حرمتله ياد ايدده جكمز كيميا كوردو يش پاشا اوطله مياننده ايدى . ايكنجى سلطان محمودك ارتخاله ياقين سنه لرنده « ۱۲۵۴ » ابتدائى تحصيلك مجبورى اولماسنه [۱] محله مکتبلرينك اصلاح حاللاريله برابر استانبولده بش برده بر رشديه مکتبي آچلماسنه اوانلرك فوقنده بر « معارف عدليه وعلوم ادبيه » مکتبي تاسيسنه قرار و يرلمشدى . اوزمان استانبولده علوم جديده بر درجه يه قدر مهندس خانه ايله حريمه ، بحريمه و طيبه مکتبلرنده [۲]

[۱] هر كس اولادنى وقت تيميز اولان درت نهايت بش ياشنه باغ اولدنده بى حال مکتبه و يروب بر كيمسه بو احوالك خلافته حر ك ايدر سه معاتب اولاجنى بيلدير لك .

[۲] استانبولده طب فاكولته سنك نه زمان ونه صورته آچيلديغنى وشيمديكى درجه سنه وصول ايچون نه كى تكامل دوره لرندن كچديكى او كرنك ايچون طب فاكولته نى مدرسلرندن دو قور غالب عطا بكك (طب فاكولته نى) عنوانلى تاريخچه سنه مراجعت ايتلدير .

اوقوتدیرلمقده ایدی. مدرسه یه کیدنلر درس لرینی جامعلرده کتابلرینی یره سره رک و بعضاً اوب اوزون و یوز اوستی و بعضاً یان یانارق اوقورلردی. کرک کوز و کرک بدنک صحتی ایچون پک مضر و جدیته مغیر اولان بواصولک ترکیله اوروپا مکتبلرنده اولدینی کبی صیرالرده اوطورارق اوقومق برنجی دفعه مهندس خانه جه قبول ایدلش اولمالی که تقویم وقایعه [۱] بوکا عائد حوادث ویرلشدر. بوتفصیلاتی بورایه عیناً قید ایده جکم، تا که دارالفنونک کشادینه تقدم ایدن سنه لرده معارفه نه حالده اولدیغمز عبرتله کورلش اولسون: [مهندس خانه بری] هایونده ایوم اولنان تعلیم و تعلمک کیفیتی بووجهلدرکه اولا مومی الیه الحاج حافظ اسحق افندینک زیر تعلیمنده اولان اوتوز آلتی نفر مستعد مهندس بهر کون علی الصباح مهندس خانه مرقومده واقع کتبخانه یه تجمع و بهر اوج نفری بر طاقم اولمق اوزره هربری کندیلرینه مخصوص صندالیه لره قعود ایله اشبو طاقلردن بری هرکون علی التناوب میدانده موضوع لون سیاه ایله ملون کبیر درس تحت هسنک یانه قعود ایده رک افندی مومی الیه ک تقریر ایلدیکی درسه متعلق عملیاتی بالفعل اشبو تحتیه تباشیر ایله تحریر ایدوب شویله که کتب افرنجیه دن علوم ریاضیه یه دائر بزو [۲] نام مؤلفک تالیف کرده سی اولان فرانسوی العبارة مجموعتک جلد ثالثی تعلیم اولنه رق ابتدا نوبتجی اولان طاقم اول کون اوقونه جق درسک بر مقدار عباره سنی مارالذ کر تحتیه یازوب اولوجهله خط فرانسوی بهر کون تعلیم اولونمش اولور. بعده فرانجه لسانی نسان عربی نک صرف ونحو قواعدینه دخی تطبیق و عباره نک من جهة المعنی ربطنه دقت اولندقدن صوکره بهر طاقم عباره مرقومه بی لسانی ترکیه به بالترجمه هربری کندی سیاه یازی طاشنه تحریر ایله افندی مومی الیه ارانه و اول دخی ترجمه مذ کورده معنا ویا املا جهتیه واقع اولان خطایی واستعداد لرینه کوره قواعد ترجمه بی افاده ایدر و صوکره جلد ثالث مزبوردن «ایدورلیق» تعبیر اولنان هندسه میاهدن الحاله

[۱] تقویم وقایع. نومرو ۶۹ سنه ۱۲۴۹.

[۲] آتیه ن بزو Bezout فرانسز ریاضیه جیلرندن بریدر. [۱۷۳۰ - ۱۷۸۳].

هذه اوقونمقدمه اولان بختی تعلم واونك اشكالى مارالبیان تحتیه ترسیم ایله درسی لدی التقرير ...] : تقویم وقایعك شو تصویرندن طلبه نك صندالیه اوطورماسی، بویوك سیاه تحتیه اوزرینه هندسه رسملری چیزمه سی اوزمان ایچون عادتاً مهم برتجدد صایئش اولدیغی آکلاشیلور. بونکله برابر فرانسزجه نك طرز تدریسنده کی غرابتده شایان تذکاردر. حالبوکه بومهندسخانه نك اساسی دهاسلطان محمود اول زماننده ۱۱۴۷ سنه سنده «خبره خانه وهندسه خانه» نامیله قورولمشیدی. براز صوکره سد اولمش اولماسنه رغماً ۱۲۰۷ سنه سنده خالیجی اوغلنده اولا خبره خانه، براز صوکره «مهندسخانه سلطانی» اسمیله تکرار آچلمش و ۱۲۱۰ ده «مهندسخانه فنون بریه هایون» یکیدن انشا و ۱۲۴۱ ده تنسیق اولمش ایدی. «لون سیاه ایله ملون کبیر تحتیه» ایله «صندلی» و «فرانجه» لسانی بوتنسیقک نتیجه سی ایدی.

*
**

بناء علیه، عسکری مکتبلرینک خارجنده مستقلاً آچیلان رشديه مکتبلریله شو معارف عمریه وعلوم ادبیه مکتبی ترقی معارف یولنده مهم برخطوه ایدی. ملاحظه عاجزانه مه کوره بوکونکی حقوق وادبیات فاکولته لرینک احداثی بومؤسسه احضار ایلشدی. زیرا بومکتب تأسسندن صوکره ایکی به آیرلمش: «مکتب ادبی»؛ «مکتب عرفانی». بونلرک برنجیسنه بایزید جامعی، دیگرینه سلطان احمد جامعی اتصاننده کی ابنيه تخصیص ونظار تدرینه علمادن امام زاده اسمع افندی تعیین اولمشیدی. بوایکی مکتبک امتحانلرینه دولتجه بویوك بر اهمیت ویرلمکده ایدی. تقویم وقایعک ۱۲۵۷ سنه سی رجبک اون ایکیسنده انتشار ایدن ۲۲۵ نجی نسخه سننده بوامتحان مراسمی شویله جه تصویر اولنیور: [بتوفیقه تعالی درسعادت وبلاد نئوده واقع مکاتب رشديه دن مستغنی اولان اطفالک سایه فیضوایه حضرت شاهانده تحصیل علوم ادبیه و معارف بهیه ایله اسعادلری ایچرن تأسیس بویوریلان نظام مستحسن اقتضاسنجه مکتب معارف

عدلیه و علوم ادبیه شاگردان فطانت نشانلرینک تزیید شوق و غیرتلیرنی موجب اولمق اوزره صدر اعظم ، شیخ الاسلام و وکلای فیخام ، صدرین محترمین ، مجلس والای احکام عدلیه مامور صدور کرام ، استانبول قاضیسی ، سلطان احمد جاسع نور لامعنده ترتیب اولنان یدی طاقم صنف اول شاگردانی ، مکتبین مزبورین ناظری صدور کرامدن سماحتلو اسعد افندی و درس و کیلی الحاج عمر افندی حضراتی جانبیلرندن موضع امتحان اولان عباره نك حقایق صرفیه و دقایق نحویه سی ایراد و مزایایسی استفسار و شاگردان مومی الیهم دخی اشعه استعداد و ملکة استحضارلری حسیلله جواب صواب ایله بضاعه لیرنی اظهار ایلدکلرندن سوکره ، فنون خطوط و رسوم املاده اولان مهارتلیرنی مبین تحریر ایتمکده اولدقلری اوامر علیه و بروات شریفه و خطوط متنوعه سائرهنی دخی ابراز ایتملریله قرین تحسین و آفرین اولمشلر ...] تقویم وقایعک بیاننه کوره بوامتحانه کیرن درت یوزدن فضله طلبه به طرف شاهانه دن مناسب هدیه لر ویرلمش .

*
* *

برنجی تشبث

فقط باشده صدر اعظم قوجا رشید پاشا اولدیغی حالده مملکتده تنظیماتی اعلان و بونک تطبیقاتی امل اتخاذایدن بر قاچ تجدد و ترقی طرفدارلری بو مؤسسه نك کفایتسزلکنی در حال کورمشلردی . زیرا امتحانک شو طرز اجراسی ده کوستریور که اصول تحصیل یینه اسکی طرز ایدی . یعنی طلبه به بر سطرلق عربجه بر عباره یازدیروب کله لرك تحمیلندن سوکره معناسنی چیقارتمشلردی . بناء علیه بعض ذوات معارفسماندن [۱] مرکب بر مجلس موقت تشکیل ایتمشلر .

[۱] رئیس مجلس والا اعضاسندن و صدور علمیه دن ملک پاشا زاده عبدالقادر بك . اعضالر : صدوردن عارف حکمت بك ، وقعه نویس اسعد افندی ، فتوی امینی عارف افندی ، قدمای رجالدن سعید محب افندی ، مکتب حربیه ناظری فریق امین پاشا ، مترجم اول عزت منلا زاده فوآد افندی . - [سنه ۱۲۶۱] .

بومجلسك تنظيم و تصديق ايتديكى لايحه يي مجلس والا تصويب ايتمش . بولايجنهك خلاصه محتوياتي صبيان مكيتلرينك ايجاييه كوره اصلاحنه ، مكاتب رشديهك اصول دينيه متعلق عموم ناس ايجون تعليمي ضرورياتدن اولان علومه مكيب اولمق اوزره ترتيب اولونماسنه ، ودرجه نالته ده اولارق : [صنوف تبعه سلطنت سندهن هر كيم اولورسه اولسون اكل كالات انسانيه ايتك ايجون كافه علوم و فنونى تعلم و اكتسابه خواهشكر اولانلره و اقلام پادشاهيده استخدام آرزو سنده بولانلره استحصال فنون مطلوبهك مركز و مقرى اولمق و همت سنيه خلافتپناهى ايله آنلره هيچ رنوع علم و فنك تعليم و تعلمى كير و قلامق و دروننده طلبه علوم كيجه و كوندز بيتوت و اقامتله سايه فيوضاتوايه جناب پادشاهيده اقتراف و اكتساب كالاته سعى و اقدام ايتك و الحاصل بالجهله لوازمات و تفرعاتى كاملا تسويه قلمق اوزره درس عادتده مناسب برجه دارالفنونه انشاسى و بونلرى انتاج ايجون « مجلس معارف عموميه » ناميله بر مجلس تشكيلى تقرر ايتمش . . . [۱] بو قراردن دارالفنونك انشاسنه عائد اولان جهتك تطبيقه ناصل باشلانديغى ده تقويم و قايعك ۳۰۶ نجى نسخه سنده [سنه ۱۲۶۲ فى ۱۰ ذا] شويله اوقبورز [اشبودارالفنونك موقع ايجاييسى و هر كسجه سهولتى مستلزم اولاجق محل مناسبى دخى تأمل و تفكر اولنه رق باب هايون جوارنده كائن عتيق جبخانه و اتصالنده واقع سلطان سرايى عرصه لرى كشف و مساحه ايله دارالفنون مذكور ايتيه سنه بالوجوه موافق و چسپان و موقع مزبورك هر جهته مواقع سائره رجحاني نمايان ايدوكى جهته ايتيه مرقومهك مذكور عرصه لى اوزرينه طرح اساسى نسيب و استحسان و كيفيت خاكيلى هايون جناب ملوكانيه عرض و استيدان برله اولوجهله اجراى اقتضالرينه امر و فرمان حضرت شهنشاهى متعلق و شرف صدور بويورلمش اولمخين مذكور دارالفنونك وسعت و ممانت و زيبائش و زينه كليله دقت اولمق . . .] اوزره اساسى وضع ايدلمشدر . فقط امر انشاسى سنه لرحه اوزادى . وقعه نويس لطفى افنديك افاده سنه كوره بو ايش ايجون اوروپادن صورت مخصوصه ده جلب اولتان

معمارینه [۱] سنه ۱۲۶۶ ویربان یوکسک معاشرک یکونیه ایجه بویوک بربنای علمی یاپیلیمی ممکن ایتمش (وقت و حالک عدم مساعده سی بویوله اولان نمایشکارانک دکشمه سی مانعه لر یله بر مدت ناتمام قاهره قنایه کمالی میسر اولوب فقط ماوضع لهنه صرف اولنه مادی . برچوق ایشرده قوللانلدی ، یالکز اسمی دارالفنونیه قالدی . حتی قوائم نقدیه نک الفاسی اوراده اجرا اولندیغندن قوائمک معاملاتنه دارالفنون قاعده سی نامی ویرلمشدر . الحاله هذه محل مذکور عدلیه و اوقاف نظارتلرینک مرکزیدر . یولیه باشلانلیان ایشک نتیجه سی بویله اولور . [۲] وقعه نویسک بوملاحظه سنده ایلك نظرده برطوغریلق کوریلدورسده ، ظن عاجزانه مه کوره ینه اولنک نمایشکاران دیه استخفاف ایله توصیف ایتدیکی مصطفی رشید پاشایله آرقداشلری آراصیر امرتجملرک انترقیه لرینه فدا ایدلمه مش اولسه یدی هم دارالفنون انشا آتی اوقدر اوزون سورمز وهم اونی یاشاداجق اسباب اھمال ایدلمزدی . اساساً رشید پاشا بو اسبابی احضاره وقف نفس ایتمشدی . از جمله « دارالمعارف » ایله [انجمن دانش] ک تأسیسلری بومستقل دارالفنون ایچوندی .

دارالمعارف

دارالفنون یاپیلیمقده ایکن یوقاریده آچلدقلرینی خبر ویردیکم رشدیه مکتبلریله معارف عدلیه و علوم ادبیه مکتبلرینک دارالفنونه مخرج اولامیه جقلری دوشونیه لرک اولنرک فوقنده یکی بر مکتب آچیلماسنه قرار ویرلمشدر .

اولا والده مکتبه نامیه ۱۲۶۶ سنه سنده رسم کشادی اجرا اولنان بومکتبک اسمی بر آز صوکره « دارالمعارف » چویرمشلر . تقویم وقایعک ۱۲۷۷ نجی نومروسنده : [بومکتبک رشدیه لرک فوقنده و دردست انشا اولان دارالفنونه مخرج عد ایدلدیکنی] اوقوبوروز . واقعا رشدیه لرده اوقوتدیرلمایان درسلری

[۱] بومعمار میلانو شهرندن جلب ایدلمش اولوب اسمی « فوستاتی » در . کندیسنه مادام الحیاة آیده یوز آلتون معاش ویریله جکی حکومتجه رسماً تعهد ایدلمشدی .

[۲] تاریخ لطفی سکرنجی جلد صحیفه ۱۱۷ .

بودارالمعارفده تدریسه باشلامشدر . ۱۲۶۷ سنه سنده یاپیلان امتحانه عاقدتفصیلاتی تقویم وقایعده اوقورکن طلبه نك عربی ، فارسی و حسابدن باشقه ، حکمت طبیعیه ، هیئت وهندسه » دنده امتحان ایدلمش اولدقلرینی کوربوروز .

انجمن دانش

تقویم وقایعک بیانانه کوره [دارالفنونک ختامنه قدر بیهوده وقت کچیرلمه مک و آنده اوقوتدیریلایق کتابلر دخی اولجه یتیشدیرلمک اوزره شمذیک آیده بر کره دارالمعارفده طوبلانمق اوزره انجمن دانش نامیله بر هیئت علمیه نك] تشکیلنه قرار ویرلمش . برنجی ریاسته صدور دن شریف افندی ، ایکنجی ریاسته مجلس معارف اعضاسندن خیرالله افندی تعیین قلمشدر . بوانجمن ۱۲۶۷ سنه سی رمضانک ۱۹ نجی پنجشنبه کونی سلطان مجید حضورنده مطمئن بر صورتده صدر اعظم رشید پاشانک قیصه وار تجالی بر نطقیله آچلمش ، بر آرزو کرده مشارالیهک نطق مرتبی اوقونمشدر . انجمنک مقصد تأسیسنی نطقک شوققره سی کوستریور [فنون و معارفی حاوی اولمایان لسان هر نه قدر ذاتاً مکمل و منتظم اولسه بیله آثار عمراندن خالی اراضیلر کی عداولنور] . بوانجمنک خدمتینه دائر اولان نظامنامه نك سکزنجی بندنده ایسه « فنونه و صنایعه دائر یاپیله جق کتابلرک هر کسک آکلا یه جفی صورتده تور کجه اولماسنه دقت و اهتمام اولنه جقدر » قیدی واردر . اعضای داخلیه سی قرق کشیدن عبارت اولاجنی نظامنامه سنده معین اولان انجمن دانشه کیرن ذاتلرک باشلیجه لری شونلردر : مصطفی رشید پاشا ، شیخ الاسلام عارف حکمت بک ، عالی پاشا ، حکیم اسماعیل پاشا ، یوسف کامل پاشا ، سامی پاشا ، فؤاد افندی « بالآخره صدر اعظم اولان کچه جی زاده فؤاد پاشادر » زیور افندی « بالآخره پاشا » ، لیب افندی ، خیرالله افندی ، رجائی افندی « ادیب اکرم بکک باباسی » ، درویش پاشا ، ادهم پاشا ، معارف عمومیه ناظری کال افندی « بالآخره پاشا » ، صبحی بک « بالآخره پاشا » : حمدالله بکک

باباسی ، احمد و فقیق افندی « بالآخره باش وکیل اولان احمد و فقیق پاشا » ، منجم باشی عثمان افندی ، « حکیم باشی صالح افندی » ، مدرس جودت افندی « جودت پاشا مرحوم » . انجمن دانشک بعضی اعضای خارجیہ سی : شیخ الحرم داود پاشا « اسبق بغداد والیسی » ، قندیہ قائم مقامی ولی پاشا ، « بالآخره پارس سفیری » ، موالیدن شا کر افندی ، نظیف منلا ، کانی پاشا ، استفنا کی بک ، کرامہ ، ارمی لغوفقی ہوجہ آغوب ، ردحاوص ، یوستنیک علقو ، واسیلا کی ، موسیو ہامر ، ہوجہ سحاق ، ترسانہ ترجمانی تریا کی بغوص ، حکیم ادرنہ لی استفنا کی ، داوید ، بشکطاشلی اوغلی علیکسا ندیری ، موسیو بیانکی [۱] بوذاتلردن بمضیلرینی مستقبل دارالفنون ایچون اثرلریلہ خدمت ایتمش عد ایده بیلیرز .

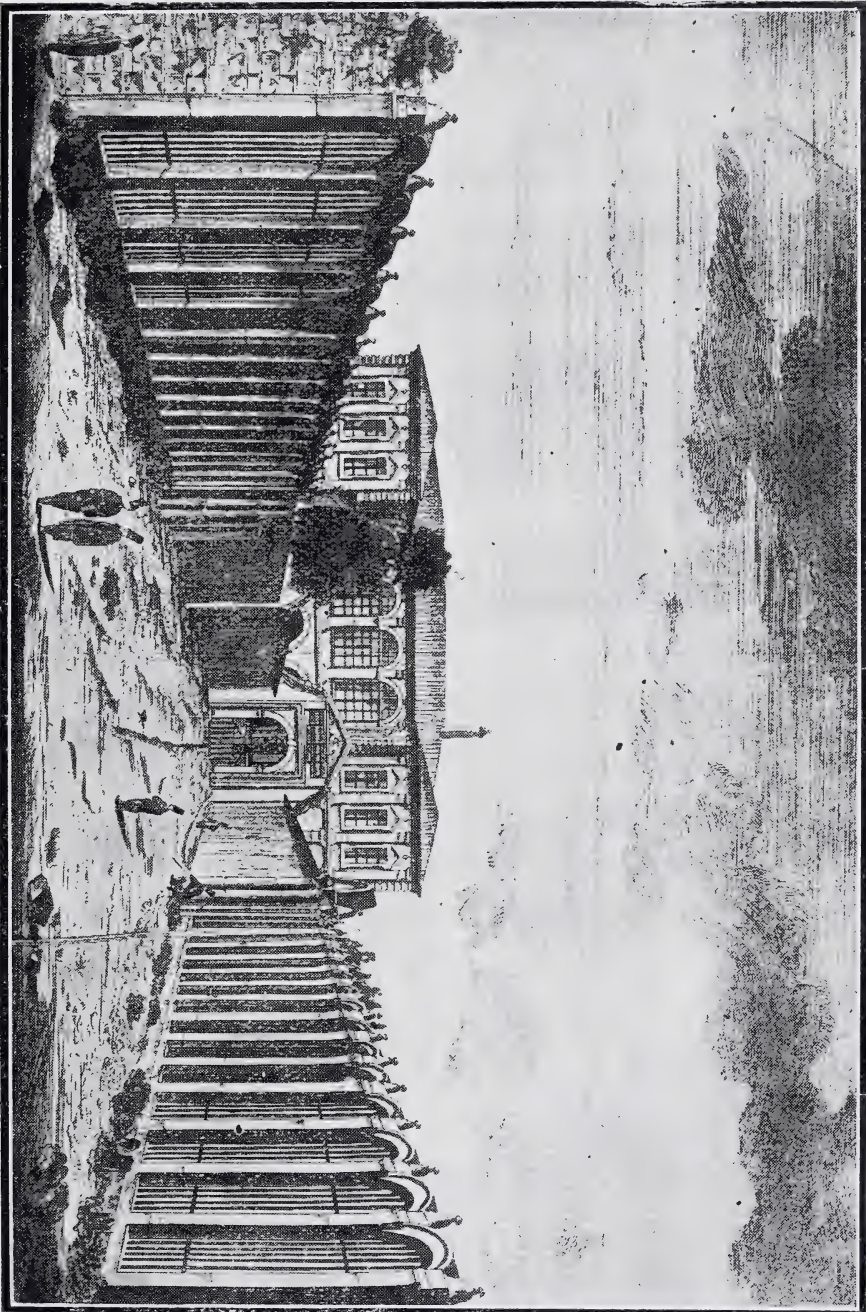
ازجملہ جودت پاشا ایلہ صبحی پاشایی ، احمد و فقیق پاشایی ، خیرالله افندی بی کمال حرمتلہ یاد ایدرم . بالخاصہ احمد و فقیق پاشانک حرث ملی بہ ایفا ایتدیکی خدمت جدأ بویوکدر . اعضای خارجیہ دن انکیلیزجہ و تورکجہ لغت مؤلفی « ردحاوص » ایلہ « بیانکی » بی ، عثمانلی تاریخی مؤلفی ہامری دہ تحظرہ بورجلی بزہ

*
*

آچیلجق دارالفنونہ معلم یتشدیرمک

آچیلہ جق دارالفنونہ عودتلرنده معلم تعیین ایدلمک اوزرہ اکمال تحصیل ایچون اوروپاہ ایکی خواجہ کوندرلمسنہ قرار ویرلمشدر . بویکی افندی بہ مجلس معارف عمومیہ طرفندن ویریلن غرہ رجب ۲۷۳ تاریخی تعلیمنامہ نک ایکنجی مادہ سنی عیناً یازاجم : [ایکنجی بند . مومی الیہما افندیلرک بروظیفہ مأموریتلری دخی درسعادتہ عودتلرنده دارالفنون خواجہ لغنہ کسب لیاقت و اقتدار ایتمک اوزرہ فنون لازمیہ تحصیلدن عبارت اولوب آنجق بری ریاضیات خواجہ سی و دیگرری طبیعیات خواجہ سی اولمق اوزرہ پارس سفارت سنیہ سی معرفتیہ [۱] بیانکی ، « تورکجہ دن فرانسزجہ یہ » و « فرانسزجہ دن تورکجہ یہ » لغت مؤلفی .

سليم نالك زماننده انشا اولان مهندسخانه

کندی استعداد لرینه کوره بری ریاضیات و دیکری طبیعیات فنلرینه صرف مساعی
ایده جکدر . وقغیسی ریاضیات وقغیسی طبیعیاته منحصر اولدوقلرینی محاس
معارفه دخی بیلدیره جکدر در .] بو افندیلر ایلریده اسملرینی تکرار یاد
ایده جکم خواجه تحسین افندی ایله سلیم ثابت افندی مرحومدر .

*
**

عمومی سربست درس لر

صدراعظم کچه جی زاده فوؤد پاشا دارالفنونک اکیال انشاسی اوزایا جغندن
رسماً کشادینی بکله مکسزین بعض درس لرک سربست اولارق عموم ایچون قوتفرانس
شکلنده او قودلماسنی تنسیب ایتمشدی . زیرا اون طقوز سنه اول دارالفنون
آچلماسنی تکلیف ایدن مجلس موقت اعضاسندن مترجم اول فوؤد افندی شمدی
صدر اعظم اولمشدی . بونک اوزرینه آیاصوفیه ده کی دارالفنون بناسی داخلنده
بعض اوطه لر درسخانه اتخاذا اولمشیدی . ایلك درس لرک حکمت طبیعییه عائد
اولماسی تنسیب ایلمشسه ده ، ایلریده یالکز بودرسله اکتفا اولمایوب علم کیمیا
وهیئت درس لری دخی آچیلایغندن او اوطه لر ایچنده مقدا دولتجه کتیردلمش
وبودفعه یکیدن صتون آلمش بولنان برچوق فیزیک و کیمیا آلنلری ایله نمونه لر
برلرینه قونمش اولدینی کبی برده کتبخانه تأسیس اولمشیدی . بو کتبخانه
اسمنی تحقیق ایده مدیکمز بر ذات السنه مختلفه دن دوت بیک جلد کتاب هدیه
ایتمشدی . بودرسخانه لرک ترتیب وتنظیمنده او وقت طویخانه شیرلکننده بولان
خلیل پاشانک ده بویوک برخدمتی سبق ایتمش اولدینی لسان جرمتله یاد ایدرز .
نهایت بو حاضرلق وترتیبات بیتدکن صکره ۱۲۷۹ سنه سی کانون اولنک
۳۱ نجی بازار ایرتسی کونی تام ساعت آلتیده درس لره باشلاندى . ایلك درس لری
مجلس والای احکام عدلیه اعضاسندن ادهم پاشانک نظارتی آلتنده معادن هایون
اداره سی رئیسى درویش پاشا ویره جکدی . درویش پاشا بو خدمتی فخریاً قبول

ایتمشدی. ینہ اوسنہ انتشارہ باشلامش اولان مجموعہ فنونده باب عالی مترجم
اولی منیف افندی « معارف ناظری منیف پاشا مرحوم » ایله تصویر افکار
غریبه سی بودرسلر حقنده معلومات ویرمکده در. برنجی درسده ۳۰۰ قدر
مستمع حاضر ایتمش. مجموعہ نک افاده سنہ کوره [اجرا اولنان تجربه لر امور
غریبه دن اولوب حضارک اکثریسی برنجی دفعه اولوق اوزره بویله بر شی
کوردکلرندن موجب کمال تعجب لری اولوب بالخصوص قوه الکتریقیه تجربه سنده
آلات مخصوصه سندن آتش شراره لری ظهور ایتدکن باشقه برانجه تل واسطه -
سیله قوه مذکورہ بر آدمک وجودینه نقل اولندیفی حالده ال ویاخود باشقه بر
شیلہ وجودینک قننی طرفه طوقونسه اورادن مائی رنگلی قیغاجملر حیقماسی
وبعض ترکیب کیمیوی ایله تیمور تل عادتاً قابل التهاب بر ماده کبی مشتعل
ومحترق اولماسی فوق الغایه موجب استغراب اولمشدر] . ینہ بمجموعه نک سکنزنجی
نسخه سنده منیف افندی بی براز حد تلنمش کوریوروز. زیرا درس لره کلنلردن
بعضیلرینک [اجرا اولنان تجربه لری کورمک و بر اویون کبی تماشاسیله اکلنمک
اوزره کلدکلرینه] حکم ایله بوکا برچاره بولونماسی توصیه ایدیور. بوایلک
درسلر حقنده تقویم وقایعک ۶۷۶ نومرولی و ۷ مارت ۱۲۷۹ تاریخی نسخه -
سنده دخی شو حوادثی کوریوروز. [سایه معارفوایه حضرت پادشاهیده
عمومه تدریس وتعلیم اولتمق وهرکیم ایستر ایسه کلوب استماع ایتک اوزره
حکمت طبیعیه وکیمیا فنلرینه دائر بر درس کشاد اولونماسی خصوصه اراده
سنیه جناب پادشاهی شرف تعلق بویوریلوب فریقان کرامدن معادن هایون
اداره سی رئیس اولوب بوفنلرده مهارت ومعلومات کامله سی مسلم اولان سعادتلو
درویش پاشا حضرتلری دخی مع الافتخار تعلیم وتدریسی قبوله رغبت ایتمش
اولدیغندن دارالفنون ابنیه سی داخلنده مخصوص بر درسخانه یه آلات حکمیه
دخی یرلشد برلمش ...] . ینہ تقویم وقایعک ۶۹۵ نجی و ۱۲۷۹ سنه لی نسخه -
سنده شو حوادث ویرلمکده در : [دارالفنونده حکمت درسی ویرمکده اولان
مجلس معادن رئیس سعادتلو درویش پاشا حضرتلری بر بچق ماهه قدر عودت

ایتمک اوزره مأذوناً پازسه عزیمت اوزره اولدیغندن درس مذکور عودتلیرینه قدر تعطیل اولونمامق اوزره وکالت صورتیله اهلیت ولیاقتی مسلم اولان مکتب حربیه ناظری سعادتلو صفوت پاشایه احاله اولمش و بوجوله کچن پنجشنبه کونی امر تدریسه مباشرت اولنمغله پاشای مومالیهمک دخی تقریر دلبذیرندن موجود اولان طلبه و مستمعین آشوری مرتبه ممنون و مستفید اولمش اولدقلرندن...].
 بودرسک مالی نه اولدیغنی ینه تقویمدن اوکره نیورز: [درس مذکورده اجسامک رحی اولندقدن و صعود ایتدکدن سوکرا سقوطلرینی انتاج ایدن قوه جاذبه مرکزیه نک قوانین طبیعیه سندن بحث و بیان ایله اشبو سقوطک اجسام مزبورده بیننده تفاوت سرعتک اسباب و علاماتی تفهیم و تفکک انواع شمسی تفصیل و تعایم اولمشدر].

درویش پاشا پارسدن عودتنده ینه کیمیا و حکمت درسلیرینی ویرمکده ثبات ایتمش. او صیراده معارف و نافعہ نظارتلری و استشارلغنه کچمش بولان پاشانک درسلیرندن مداوملر پک زیاده ممنون اولمش اولاجقلرکه مشارالیمه بر تشکرنامه ویرمشلر. تقویم وقایعک فی ۲۲ مارت ۱۳۸۰ تاریخ و ۷۴۲ نومرولی نسخه سنده منتشر اولان بوتشکرنامه ده طلبه و پاشانک بر اثر خیر اولمق اوزره اختیار زحمت و مشقله درسه دوامندن بر لسان محمدتله بحث ایتدکدن سوکرا اودرسلر سایه سنده [بو عالم کون و فسادده موجود اولان برطاقم آثار عجیبه و غریبه نک کیفیات اساسیه - سنده قدرت و عظمت الهیه نک نه مرکزده اولدیغنه بر قات ده کسب و وقوف و معلومات ایتمش اولدقلرندن] بحث ایدیورلر. بوتشکرنامه نک نهایتنده معارف ناظری ادهم پاشایه ده تشکر اولونمشدر. درویش پاشادن صکره محاسن تحقیق رئیس مکیم باشی صالح افندی علم موالید و دیوان محاسبات رئیس احمد رفیوه افندی علم تاریخ درسلیرینی فخریاً او قونا جقلرینی عرض و استدعا ایتدکلرندن اسعاف مطلوبلرینه بالاستیدان اراده سنده تعلق ایتمش. آنجق درویش پاشایله صالح افندی کبی ذاتلرک دولتک بویوک بر منصبنده بولندقلری خالد بویله مکتب خواجه اغیله اوغرا شملری غالباً اهالی آراسنده دیدی قودی بی موجب اولمش اولمالی که منیف

افندی مجموعه فنونده شو مطالعه ده بولونیور . [مناصب عالیده بولنان ذواتک
 بوجهه نشر علومه اشتغاللری حاشاوقع واعتبار لرینه ایراث خلل ایتمیوب بالعکس
 رتبه العلم اعلی الرتب قضیه مسلمه سی اقتضاسیله برقات ده اعلائی شرف و شانلرینی
 موجب اولاجنی مستغنی قید و تذکار] در . او کونلرده سرعسکرلک مقامه
 کچمش اولان صدر اسبق فؤاد پاشانکده کندینه مخصوص طلاقته بو مسئله دن
 باشقه ، دیگر مهم بر مسئله یی تحلیل ایتدیکنی مجموعه فنوندن او کرشمش بولونیور .
 ظن ایدیورم که حکمت طبیعه درسلی جاهل متعصبیره دو قوشمش . زیرا ۷۹
 سنه سی رجبتک او چنجی بازار ایتسی کونی درویش پاشانک درسنی دیکله مک
 ایچون دارالفنونه کیدن پاشای محترم درسک ختامنده شوسوزلری ده سویله مشلردر :
 [بوراده تدریس اولنان فنه حکمت طبیعه دینور ایهده حقیقتده حکمت الهیه در .
 زیر ایزم عجز منک بیله بیله چکی مرتبهده معرفت الهیه یی کویسترر . حکمت بوکا
 برآلت و واسطه اولوب حکمت قدیمه اینه حکمت جدیده نک فرقی ایه یلکن
 کیمسیله واپورک فرقی کیدر . صکارا کی ایله منزل مقصوده ده آاز زمانده مواصلت
 اولنور . بونی تدریسه همت ایدن ذاته دخی مخصوص تشکر ایدرز . کندیلری
 مراتب عالیه دولتدن بر درجه رفیعده بولندقلری حالده رتبه العلم اعلی الرتب اثرینی
 فعلاً کویستر مشلردر واسکی وقتلرده مراتب عالیده بولنان اکابر علما خدمات
 رسمییه ترک ایتدکلری وقت مدارسده نشر علوم ایلدکلری معلوم اولدیغندن
 آنلرک اثرینه اتباع ایلشلردر .]

تصویر افکار [۱۷ کانون ثانی ۱۲۷۹ عدد ۶۲] ده شو یولده بیان مطالعه
 ایدیور . [اورویاده ایوم وکلادن مقتدر اولانلر بویه درس ویرر . چونکه
 درجه کاله واصل اولان بر نهال پرورشیاپ اولدیغی زمینه محصولنی نثار ایلدیکی
 کبی ارباب معارف دخی دروننده متعیش بولندیغی هیئت مدینه سایه سنده فیضیاپ
 اولمقله ثمره معلومانندن عمومی حصه دار ایتک فعلاً ایضای وجیهه شکرانیت دیمکدر] .
 بو حکمت طبیعه درس لرینه باشلانده جغفی اعلان ایدن تبلیغ رسمی یی درج
 ایتدیکی صیراده تصویر افکارک ویردیکی معلومات معارف تاریخمز ایچون الزم

استانبول دار الفتوى

اولدیغندن بورایه نقل ایده جکم . [۱۲ کانون اول ۱۲۷۹ تاریخ و ۵۲ نومرولی نسخه سندن] : بوندن درت سنه بی متجاوزدرکه دارالمعلمین طلبه سنه معارف عمومیه مأمورلرینک بعضیسی معرفتیه حکمت طبیعیه دائر مجاناً بردرس ویرلسنه و بوندن هرکیم ایسترسه کلوب استفاده ایده بیلمسنه قرار ویرلمش واوروپادن ۲۳۰۰۰ فرانقلق آلات و ادوات لازمه جلب ایتدیریلوب آلآن دارالمعارفده محفوظ بولتمشدر . مؤخرآ موسیو سرریایه نامنده بر ذات بوفنی تدریس ایتک اوزره ۱۲۷۸ سنه سی شهر ذی الحجه سنک سکزنجی کوندن اعتبارآ کندیسنه شهریه ۱۲۵۰۰ غروش معاش تخصیص قلمه شدی . شمده یینه حکمت طبیعیه وکیما فلرینه دائر عموم ایچون بر درس آچلمه سنه قرار ویرلمش اولغله اولیابده تصویر افکاره درج اولتمق اوزره رسماً کوندریلن بندک عینده اعلاننه ایتدار اولونور .]

اوسنه لرك مهم حادثه لرندن بریسی ده ذات سائی صدارتپناهی ایله مجلس والا رئیس ایتملو دولتلو کامل پاشا حضرت تدرینک دارالفنونه عزیمتله صالح افندینک اوقوتمقده اولدینی علم موالید درسنی دیگله مه لری اولمشدی . [۱]

۲۷ ربیع الاخر ۱۲۸۰ تاریخنده انتشار ایدن تبلیغ رسمیده یوقاریکی درس لره علاوه دارالفنونده یینه عمومیه تدریس اولتمق اوزره [برده جغرافیای طبیعی درسی کشاد اولونماسی تنسیب اولنه رق تدریسنه مکتب ملکیه جغرافیایا خواهه سی محمد جودت افندینک تعیین ایدلدیکی] ودرس لره ربیع الاخرک یکریمی طقوزنجی صالی کونی ساعت درتدن بشه قدر هفته ده بر دفعه اولمق اوزره باشلانجی اعلان قلمه شددر . بو عمومی درس لره علاوه منجم باشی عثمان صائب افندینک علم هیئته واصحاب معارفدن دیگر بر ذاتکده حکمت عملیه دائر درس لره ویره جکی وباشقاجه ریاضیاتدن بردرس آچیلاجنی تصویر افکار ۶۲ نومرولو و ۱۷ کانون ثانی ۱۲۷۹ تاریخلی نسخه سنده حوادث اوله رق یازمشدر .

*
*
*

۱۲۸۱ سنه سنده بودر سخانه لر دارالفنون بناسندن عتیق علی پاشا جامعی قارشیسنده نوری افندی قوناغنه قالدیرلمش ، بر مدت صکره بوقوناق بوتون محتویاتیله برلکده مع الاسف یانمشدی .

بودارالفنونه کی تحصیلک ناصل اولدیغنی آکلامق ایسته رسه کز بوندن بش سنه صوکرای یکیدن آچلماسنه تشبث اولنان ایکنجی دارالفنونک تأسیسندن اقدم معارف نظارتندن صدارته تقدیم ایدلمش اولان بر لایحه نک شو سطرلرینی او قومالی بز . [واقعا بش سنه اول عتیق دارالفنونه حکمت طبعیه و تاریخ عمومی و تاریخ طبیعی اوقوتدیرلدی . و بودرسلره کرک سامع کرک طالب صفتیله بر چوق مداوم ظهور ایتدی . لیکن مداومینک بر صنفی ، أموریندن اولدقلرندن بونلر تحصیلده اساس اولان دوامه مکب اولاماملریله یالکز سامعیندن اولدیلر . بر صنفی دخی بر خدمت و مشغله ایله مقید اولمادقلری حالده درس لری آکلامغه لازم اولان سرمایه دن دخی بی بهره بولندقلرندن بیهره یه کلوب کیتدیلر . دیگر بر صنف دخی حکمت تاریخی افسانه مقامنده دیگله دی و فیزیق درسنه عملیاتی اکلنجه ایتمک یتنه حاضر بولندی . بوجه تله درس لک قدر و قیمتی درس محلنده قالدی . فائده سی خارجه تجاوز ایتدی . ایشته شو مبالغه سز تجربه یکی بردارالفنونی نتایج مؤلّمه سالفه دن قورنارمق ایچون اساساً بر تدبیر مؤثر اتخا ذینه لزوم کوستر مشدر . و بوتدبری دخی دارالفنونه مطلقاً و عموماً مکاتب رشیده دن تلمیذ یتیشدیر مکده آرامق لازم کلشدر . فقط مکاتب رشیده نک شم دیکی حلی بوکا کافی اولما مقله بو امرک حصولی رشیده درس لر نجبه بر طاقم ضائم و تعدیلاته و بونک اجراسیله مکاتب رشیده نک اصلاحی دخی مواقع اعدادیه سنی یعنی مکاتب صیبانی اصلاح و بونلرک اصلاحی مقتدر صیبان معلم لری یتیشدیر مکه متوقف کورونمشدز . .]

ایشته برنجی دارالفنونک انشاسنه و کشادینه عائد آرزو و همتلرک ثمره سی اولان دارالفنون ابنیه سنک بر قاچ او طه سنده ، بالآخره خصوصی بر قوناقده عمومی بعض درس لر ویرمکدن عبارت قالمش ایکن قوناغک یانماسیله اوکاده دوام اولنه مامشدی . بزده افکار عتیقه احبابیله ، تجدد و اصلاحات ایسته یینلر

و آوروپا مدینتی التزام ایدنلر آراسنده تمدای ایدن مخالفتدن بودارالفنون مسئله سی دم حصه سی آلمشدی . کوریلدیور که اسکیلر ایش باشنه کچدکجه دارالفنون قوائم نقدیه نک الغاسی ایچون تخصیص اولنش ، تنظیماتجیلر اداره اموره باشلادقلری وقت بومؤسسہ نک احیاسنه چالشمشدر .

*
*
*

ایکنجی تشبث

فقط احتیاجات زمانک تضییق و ایجابنه مقاومت اولنه مادیغندن و ذهنلر براز ده آچلدیغندن ۲۴ جمادی الاولی ۱۲۸۶ تاریخله انتشار ایدن معارف عمومیہ نظامنامه سنک ۷۹ نجی ماده سنده [درسعادتده دارالفنون عثمانی نامیله بر مدرسه علمیہ تشکیل اولماسی] تصریح اولمشدی . ایشته بوماده نظامیہ استناداً بی بردارالفنون انشا ایدلمک اوزره دیوان یولنده سلطان محمود تره سیله جنبرلی طاش حامی آراسنده کی عرصه انتخاب ایدلمش و بودفعه انشات بالنسبه آز بر زمان ایچنده بیتیرلمشدر [۱]

والحاصل مکتبک انشاسی بیتنجه طلبه قید اولنه جنی اعلان و قبوله لایق اولانلری تفریق ایچون بر امتحان مجلسی تشکیل ایدلمش . بو اعلانی متعاقب بش اون کون ظرفنده بیکدن متجاوز طالب ظهور ایشمش و ایچلرندن ۴۵۰ دن زیاده سی اوصاف مطلوبه بی حائز اولدیغندن قبول ایدلمشدر . فقط بونلرک پک چوغی مدرسه طلبه سی ایشمش ، او کونلرده شهورثایه تصادف ایتدیکندن بوظلیه اطراف ممالکده اجرای وعظ و بوسیله ایله اسباب معیشتلرینی تدارک ایچون طاغلمغه مجبور ایشلر . بوسبیله مکتبک کشادی طلبه نک عودت لرینه یعنی شوالک اورتالرینه تعلیق اولنش [۲] .

[۱] انشاآتک ختامنه دارالفنون مدیری خواجه تحسین افندیکنک سویلدیکی تاریخدره : [آچلدی ینله دارالفنون عثمانی] . مکتبک قاپوسنده معلق اولان بولوجه بالاخره بر تعمیراتساننده قالدیرلمشدر . کاشکه بولدیریلوب دارالفنون کتبخانه سنده حفظ اولنسایدی .

[۲] تقویم وقایع نومرو ۱۱۶۷ فی ۲۷ شعبان چهارشنبه سنه ۱۲۸۶

بونکله برابر دارالفنونک مدیرله معلملری تعیین ایدلمش اولدیغندن بونلر رضائی بوش کچیرمک ایسته مه مشلر . کیجه لری تراویجدن صکره مکتبده عمومی سرسبت درسلر ویرمکی مناسب کور مشلر ، درحال بردرس جدولی ترتیب ایدره ک تقویم وقایعه اعلان ایلمشلر . بونک تقویم وقایعدن چیقاردیغم صورتی بورایه نقل ایدیورم :

مباحث	مقررلر	رمضان کیجه سی
صو	دارالفنون مدیری مکرمتلو تحسین افندی	۲
صیح ارض اوزرنده وقوع بولان تبدلات جسیمه	عزیز افندی	۳
حفظ الصحه	امین افندی	۴
هضم	واحد افندی	۵
اعصاب	حسین »	۶
تاریخ طبعی انسان	رفعت »	۸
وظائف انسانیه	سلیم »	۹
جولان دم	واحد »	۱۰
حرارتله حرکتک تعادل کیمیویه سی	تحسین »	۱۱
منابع حرارت	عزیز »	۱۲
سلسله حیوانات	رفعت »	۱۳
علم هیئت	تحسین »	۱۵

بوجدوله توفیقاً رمضانه ویریلن دوسلرک بعضیلری تقویم وقایعه محرردر . بوندن الی آلتی سنه اولسکی طرز بیان و تقریر مزله شمیدیکی شیوه افاده مز آراسنده کی بویونک فرقی کورسترمک ، خایریالکیز اونی دکل ، شمیدی بر ابتدائی مکتبمزده دروس اشیا او قورلرکن طلبیه او کرتدیکمز مسئله لری او وقت دارالفنونده باب عالی کاتبلریله مدارس علمیه طلبیه سنه تفهیمه چالیشدققرینه باقاراق اوسنهلرده علماً نه قدر کیری اولدیغمزی حیرتله کورمک ایچون مدیر « مکرمتلو تحسین

افندی» نك «حكيم اسرار ماء» به ويا آچيق توركجه سيميله صويه دائر ويرديكي درسك بش اون سطريني بورايه يازاجم .

تاریخ قطره

[ژاله اسميله مسمی صباحین زمرد اوراق و نباتات اوزرنده بولنان درناپ وچنلرده لؤلؤتر کبی پارلایان قطره آبک جوهر عزیز عین ماء حیوان کبی اجسامه حیاتریز وکمال قدرت الهیه ایچون بر مقیاس حکمت آمیز ایدوکی تفصیل آتیه دن مستبان اولور . عادتاً لاشی مقوله سی نظریه باقیلان بودامله جنک اوزرینه ضیای شمس اصابت ایدر ایتمز روح روان کبی هوایه اوچوب کوزمزدن عیوبت ایتدکده عجباً نرملره سیر و عزیمت و حین احتیاجده نه صورتله عودت ویراقدینی چنلری ناصل کلوب زیارت ایدر؟ یعنی نظر مزدن مخفی وزائل اولدوقده یالکز شکل و صورتی می متبدل یوخسه وجودی بتون محو و مضمحل و ملک عدمه می منتقل اولور؟ اول دامله جنک تفصیل سرگذشتک تجریری و صور تغایبک تعداد و تقدیری آفرینشدن بری جهانک تاریخ عمومیسنک بسط و تفسیرینه منوط و بلدکه صحایف مجموعه عالمک فصول دهور و حضور اعصار نامحصورینک شرح و تفسیرینه متوقف و مربوط اولدیغندن تامیله ایفاسی طاقت بشریه دن خار جدر . بالفرض بوقطره ساحلورده اعلان داستانی ایچون فتح دهان ایله احوال ماضیه و انقلابات متوالیه سنک تاریخی برر بر بیان ایلمه جمله سامعین مقالندن دم بسته و سرگردان و احوال غرابت اشتهالندن انکشت حیرت بر دهان اوله جقلری اجمال آتیدن مستبان اولور .]

*
* *

رسم کشاد

نهایت رمضان آبی کچمش ، طلبه جردن دو نمشله ، شوال آبی ده حاضر اقله کچمش . اونی تعقیباً کیرن ذی القعدونک ۱۹ نجی بازار کونی دارالفنونک رسماً

کشادینه قرار ویرلش . اوکون [ذات فیخامتسمات حضرت صدارتپناهی ایله
بالجمله وکلای فیخام ، وبعض اجله کرام حضراتی دارالفنون مذکور دآثره سنی
تشریف ایتمشلر] . [۱]

معارف ناظری صفوت پاشا [استانبولیدر ۱۲۳۰ ده طوغمش ۱۳۰۱ ده
ینه استانبولده وفات ایتمشدر] ایدی . قالقوب برنطق سویله مش ، اوندن صکره
مجلس معارف رئیس منیف افندی [۲] ایله دارالفنون مدیری تحسین افندی ده
مقامه مناسب نطق سویله مشلر . غرابدن اوله رق معلمردن آریستوقلیس افندی ده
فرانسزجه برنطق اوقومش . اوندن سوکرا [افغانستان اهاالیسندن واصحاب
فضل وکالدن اولوب سیاحت طریقیله درسعادته بولنان جمال الدین افندی دخی
عربی عباره برنطق ایراد] ایتمش . اونی تعقیباً بوتون مراسمک نهایتنده یابدیغی
کبی مراد منلاتکیه شیخی عارف افندی طرفندن بردعا اوقومش . صفوت پاشانک
نطقی ۱۱۹۲ نومرولی تقویم وقایعده مندرجدر . بونطقک غایت عبرت آمیز اولوب
اهمیتی حالا محافظه ایتمکده اولان برفقره سنی شورایه عیناً یازه جم : [اوروپانک
ملل متمدنسیله دخی اختلاط و مناسبت حاصل ایدیلهرک آنلرله برانکده ترقی
یولنه کیدلش اولسه ایدی بوکونکی کون ممالک دولت علیه دخی باشقه برحاله
بولنهرق ممالک سائره نک ترقیات علمیه وصناعیه سی بزده دخی کجاله ایرمش
اولوردی] .

[۱] تقویم وقایع . صدراعظم شیروانی رشدی پاشا ایدی .

[۲] منیف پاشا « عینتابده طوغمش . وفاتی استانبولده ۱۳۲۸ ده . » تحصیل
ابتدائیسی عینتابده در . بالآخره شام ومصرده وبرلین دارالفنوننده اکیال تحصیل
ایتمشدر . پک زیاده فاضل برذات اولوب تورک معارفنه بویوک خدمتلی وارددر . سنه لرحه
حقوق فاکولته سنده حکمت حقوق واقتصاد درسلی اوقومشدر . تلخیص حکمت
حقوق ، منخل علم حقوق ، علم ثروت ، حکمت حقوق ، علم اخلاق ، علم روح ، بلاغت
ترکیه ، تورکجه منطق درسلی ... کبی پک نافع اثرلی وارددر .

برنجی آلتی آی ایچون یاپیلان درس جدولی

دارالفنونک رسماً کشاندندن صوکره درسره باشلاندى . تقویم وقایعهده
 [نومرو ۱۱۸۴ فی ۱ ذی القعدة سنه ۱۲۸۶]
 اوقوناجق درسسلرک « برنجی آلتی آی ظرفنده » جدولی نشر ایدیش
 اولدیغندن اورادن اقتباساً نقل ایدیورم .

ادبیات	سلیم افندی	فرانسزجه	قسطنظیدی افندی
تاریخ عمومی	محمود	جغرافیا	خالد بك
حکمت طبیعیه	عزیز	حساب	توفیق بك
رسم	موسیو کیز	علم حقوق	احمد کامل افندی
منطق	کریم افندی		

بوندن ایکی سنه صکره یاپیلان اولان دیگر بر درس جدولی ده تقویم
 وقایعدن عیناً آلیورم . [نومرو ۱۳۴۹ فی ۵ صفر ۱۲۸۸]

دارالفنون عثمانی درس جدولی

ساعت			
۴ الی ۵	توفیق بك	علم هیئت	جمعه ایرتسی
۵ » ۶	سلیم افندی	ادبیات	
۴ » ۵	رفعت بك	علم موالید	پازار
۵ » ۶	عزیز افندی	حکمت طبیعیه	
۵ » ۶	سلیم	ادبیات ترکیه	صالی
۴ » ۵	سلیم	ادبیات ترکیه	
۵ » ۶	عزیز	علم موالید	چهارشنبه

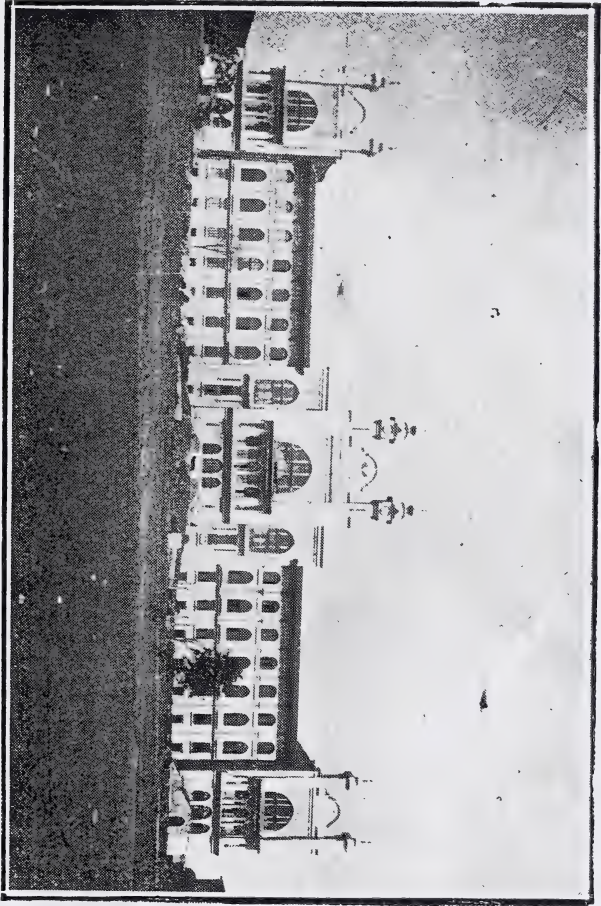
ساعت

پرشنیه	} حکمت طبعیه علم هیئت	۴ » ۵	عزیز افندی
		۵ » ۶ بك

تقوم وقایع بودرسلك بعضی رینی ده خلاصه نشر ایتمشدر . ایچلرنده ادبیات معلمی سلیم افندینك برنجی درسده تقویمك بیاننه كوره [ایراد ایتمش اولدینی مقاله بلیغهك] بعض نقطه لری بوکون ایچون بك مهم اولدیغندن بورایه قید اولنغه دکر :

[محامد لایقه رفع بارگاه جناب کردگار ، وصوله فائحه عرض پیشگاه نبی مختار وتسلیمات رائقه بالجمله اصحاب ابراره اهدا ونثار قلندقدن صکره بسط کلامه شووجهله ابتدار اولنور که محسنات عصریه دن اولمق اوزره تأسیس وکشاد بیوریلان بودارالفنون عثمانیه احتیاجاتمزه كوره برطاقم فنون متنوعه دن درسلا او قوناچق و بودرسلك بر قسمی دخی ادبیات ترکیه یعنی لسانمرك نظریات و عملیاتنه متعلق قواعد لسان درسلی اولاجقدر . معلومکزدر که ظهور سلطنت عثمانیه دن بو آنه قدر اقطار شرفیده زبازرد اولوب کسب اشتهار ایدن لسان تورکینك سبک وانشاجه درکار اولان سلاست و لطافتی بر وجهله انکار ایدیه مز . نه فائده که لسان مزبورك قواعد مخصوصه سی اولان برضابطه تحتنه قونیه مادیغندن تعلیم و تعلمی خصوصنده بك چوق زحمت و مشقت چکلد کدن باشقه لایقیله تحصیل دخی خیلی مدتله توقف ایدبور] . سلیم افندینك اللی سکر سنه اول لسان عثمانی تعبیری قوللانمیوب تورکه لفظنی ترجیح ایتمی نخسینه لایق بر حرکت اولدینی کبی تورکه نك صرفی ، نحوی ، املاسی برضابطه آئنده اولمادیغنی اخطار ایتمی ده اوزمان ایچون بر جسارت مدنیه ایدی . فقط عجبا بو نقصانلر حالا کوزه چار پامیورمی ؟ لسانمرك یالکمز ساده لشمسی دکل قواعد صرفیه سیله خط و املا سنك ده علمی اصوللره تدقیق و تثبیت ایدیه رك اصلاح و اکمالی شمیدیکی ادبیات فا کولته سی مدرسی ارقداشلریمرك همترلندن انتظار اولنمقده در .

طیب و کونکسی

دارالفنونك فاكولته لری

دارالفنونده ایلک آتی آی ظرفنده اوقوتدیر یلاجق درس لرك جذولنی یوقاری یه یازمشدم . فقط معارف عمومی نظامنامه سنك ۸۰ - ۸۱ نجی ماده لری شعبه لره درس لره عاآدا حکامی متضمن اولدیغندن اونلری ده بورایه نقل ایده جکم .
ماده ۸۰ — دارالفنون اولاه حکمت و ادبیات ، نانیاً علمم مقوم ، ثالثاً علوم طبیعی و ریاضیات تعلیمنه مخصوص اوج شعبه دن عبارت اولاجقدر .

ماده ۸۱ — حکمت و ادبیات شعبه سنده علم ترکیب وجود انسانی و علم احوال نفس ، منطق ، معانی ، بیان ، علم کلام ، علم اخلاق ، حقوق طبیعی ، علم تاریخ ، مکمل عربی و فارسی و تورکی ، فرانسه زجه ، یونان و لاتین لسانلریله بالعموم السنه قواعدینک تطبیق و مقایسه سنه دائر صرف عمومی ، علم عروض ، تاریخ عمومی و علم آثار عتیقه ، علم مسکوکات درس لری نه متعلق اولاجقدر .

تدریس لسانی

معارف عمومی نظامنامه سنك ۸۴ نجی ماده سی مهم بر مسئله یی احتوا ایدیور .
ملکتمزده هنوز اسملری یکی ایشیدلمکه باشلایان بعض علملری هانکی مدرس و هانکی کتابدن اوقودا جقدی ؟ ۸۴ نجی ماده ایشته بوکا جواب ویریور .
[مکمل معلملری تشدی ریلنجه یه قدر فرانسه زجه تقریر اولنق جائز اولاجقدر]
آنجق بو فرانسه زجه دن ویریه جک درس لری آکلایه بیله جک طلبه ایچنده مسلمانلردن قاچ کیشی بولنه بیله جکدی ؟ غالباً بونقطه یی دوشونمک ایسته مه مشلر .

معلملرک معاشلری

نظامنامه نك ۹۹ نجی ماده سنده : [دارالفنون معلملری نه ایکی بیک بش یوزدن بش بیک ضرورته و معاو نلره بیک بش یوزدن ایکی بیک بش یوزه قدر شهریه معاش اعطا اولنه جقدر] دنیایور . دیمک که شم دیکی کاغد پاره ایله آلتون آراسنده کی

نسبتاً کوره بردار الفنون معلمی اصغری ۲۴۰ و اعظمی ۴۷۵ لیرا آلمقده ایمش .
 بونکه برابر ، اشیا فیثائنده کی ترفعی نظرا اعتباره آیرسه ق بومقداری هیچ اولمازسه
 ده ا یکی دفعه تزییدایتمک لازم که جکی آشکاردر .

کتاب مشکلاتی

دارالفنونک رسماً کشادینه تقدم ایدن آیلرده کتاب مسئله سی شدتله نظر دقتی
 جلب ایتمش اولدیغندن تقویم وقایعه [۱۱۴۴ نومرو فی ۱ جمادی الاخر بازار
 ایرتسی سنه ۱۲۸۶] اجنبی لسانلرندن کتاب ترجمه سنه مقتدر اولانلر معارف
 نظارتنه دعوت اولمغه باشلانمش وبونلره دارالفنون ایله مکاتبده تدریس اولنق
 اوزره فنون متنوعه یه دا اربعض اثرلر ترجمه سی حواله ایدلمشدر . بواعلان وغیرتلردن
 بوبوک برنمره حاصل اولما دیغنی سوبله مکه لزوم وارمیدر ؟ ده صو کرادن معارف
 نظارتنده مستقلاً بر ترجمه هیئت تشکیل ایدلمشدی .

*
 **

۱۲۸۶ ده رسماً آچیلان بودارالفنونک عمری پک قیصه سورمشدی . چونکه
 آچلماسی اوزرندن ا یکی سنه کچمه دن تدریساته نهایت ویرلمشدی [قاپانماسی
 ۱۲۸۸ نهایتلرنده .]

دارالفنون نیچون قاپانمش

برنجی دارالفنونک معارف ناظری صفوت پاشا زماننده آچلادیغنی یازمشدق .
 بو ذات مؤخرأ پارسه ایکنجی اوله رق سفیر کبیر صفتیله کوندرلمشدر . اسکی
 دوستلرندن ادیب فضائلشعار سعدالله پاشاده اووقت برلینده سفیر کبیر ایمش .
 سعدالله پاشا صفوت پاشایه برمکتوب یازوب دارالفنونک رسم کشاننده وقوع بولان
 حادثه حقنده معلومات ایسته مش . صفوت پاشانک جوانی کچنلرده اسبق صدارت

مستشاری فواد بك افنديده بولغه موفق اولشدم . مهم بروثيقه در . چونكه
دها او وقت تكيه و درگاهلك بعضاً نه قاره جاهلر النده قالمش اولدقلىرى
كوستردىكى كى دارالفنونك سبب تعطيلنى ده آكلاتمقده در .

صفوت پاشانك سعدالله پاشايه مکتوبندن

[دارالفنونك حين كشادنده ايديلن دعا فقره سى كلياً خاطر چا كرانه مدن
چيقممشدى . بونك تخطر بويوريلشى برقات دها موجب تائر اولدى . ناصل
ارماسون كه كنديسى ناسى ارشاد ايچون مراد منلا تكيه سنده پوست نشين
اولدينى وپدرى مرحوم مشوى خوان وفضلادن اوله رق مالك اولدينى كتب
متنوع يى مخدومه ترك ايلديكى ومومى اليه دخى اوزونجه صقال وباشنده اوزبك
تاجى ايله خلقه التى اوپدرديكى حالده اول كون طرف كمترا نه مدن ومنيف افندى
وجمال الدين افغانى طرفلرندن قرائت اولنان كلمات توركجه محرر بولندينى حالده
اصلا و ذره قدر مشابهتى يوعىكن بونلرى آيات قرآنيه واحاديث شريفه ظنيله
الاربنى قالدوروب ، اشبو مجلس ملائك اينسده قرائت اولنان آيات كريمه ...
دير ديمز شروانى زاده مرحومك سز بوشيلرى مجرد دىنى تحقير ايچون
ياپيورسكز ديهرك وكوزلرني آچارق چا كرلرينه ستم ايديشى دخى شيخ جاهلك
توركجه اوقونان شيلرى عربجه ظن اتمى درجه سنده غرايبدن دكلمير؟ باقلسه
مرحوم مشاراليه اوراده شيخى آياغى آلتنه آلوب وباشنده كى تاجنى پارچاليوب
كندوسنى طرد و دفع اتمك لازم كليردى . بنده كزك مومى اليه ايله معارفه م
والفتم اولمادىغندن باشقه مراد منلا شيخى مرحومك اويله جاهل صقاللى ووفاتندن
صكره كندى يرينه كچمش مخدومى اولديغنه دائر اصلا معلوماتم اولمايوب
مومى الهك جلبى مجرد جودت پاشا حضر تلرينك توصيه سى اوزرينه اولمشدى .
ايشته افنديجكم بويله كلمات توركيه يى عربجه ظنيله اجر ومثوباتندن حاضر
بولنانلرك حصه دار اولمارنى درگاه احديتدن تمنى ايدن بر شيخك سيئه سى

و مجهول الافكار والاحوال بر افغانلينك صنع خدا اولديغنى مراد ايدهرك نبوت
برضعتدر ديمسى هزار كوچلكله ساحه وجوده كتوريلان بر مدرسه جديده
علميه نك القاسى موجب اولمشدر .]

*
* *

بوراده استطراداً بر ملاحظه دهها سرد ايده جكم . ۱۸۴۸ سنه سنده
ويانه ده بويوك بر عصيان چيقمش و حريتك اك بويوك مخالفى اولان مشهور
مترنيخ چكلمكه مجبور ايدلمشدى . بك مهم صفحاتى اولان بو عصيان وقعه لرنده
ويانه ده كى سفير من شكيب افندى ايدى . بو ذات وقعه حقنده باب عاليه كوندردىكى
رسمى مکتوب لرنده باقىكز نه دييور : [..... ايرتمى كوني جلب قلوب اهالى
ضمننده حشمتلو اي مپراطور جنابلرى ولى عهدينك اوغلى عربيه سنه الآرق
اوقات سائر . ثللو يالكزجه منبع فساد اولان دارالفنونه كيدوب فساد
خواجهرينه سزلك مرامكزى بكا ياكلش آكلانديلر . اونك ايچون تبعه مدن
براز آدملك تلفنه وسلاح قوللانديغنه مكدر اولدم . جمله نك راحت و آسايشى
مطلوبمدر . هر ايسته ديگكز رد اولماز يوللو اغيزله بر قاچ لاقيردى سويلهرك
سرايه دونمشدر] بو مکتوبك تاريخى ۱۲۶۴ سنهسى رجبنك اون بشيدره
شكيب افندى بوندن صور كرا كوندردىكى مکتوب لرندن ۲۶ ج سنه ۶۴ تاريخايسنده
شو معلوماتى ويرييور : [چن هفته عرض و اشعار اولنديغى اوزره ويانه
اهاليسنك جانب امپراطورى به كوستردىكلرى ميل و محبتدن مينسترو لر استفاده به
قالقيشوب ابتدای امرده كچه طوعاً مؤخرأ امپراطور مشارالهدن بالا كراه
القدرى بعض امتيازات معلومه يى رد ايتدير مكه و طلبه نك اصل ويانه لولردن ماعداسى
مملكترينه كيدوب بر مدت دخى دارالفنونك وقت معتادندن اول تعطيل و لغتاسى
خصوصه قدر اهاليدن تحصيل مواعيده ظفرياب اولمشركن ده ايلروسنه واروب
قيرارق منبع و مكان فساد اولان دارالفنونى قبادوب جمعيتلرني طاغتمق ايسته بهرك
ماه حالك يكرمى ايكنجى جمعه كوني صباحلين اوزر لرينه عسكرك سوقيله اظهار كرك

و فرده تصلب و تجلد ایتمشرسه ده ممکن اولامادینی شویله طورسون امر برعکس اولوب اوخلالده هان مملکت زیروزبر اولوق درجه سنه کشمدر . [ایشته اورویاده استبداد و مطلقیتک الغاسیله حریب اصولارینک وضعنده دارالفنونلرک ایفا ایتدکلری خدمتله بزده کی رجال استبدادی ده شبهه دوشورمش اولاجق که بزم دارالفنونک تأسیسی بر چوق موانه اوغرامشدر .

*
* *

اوچنجی تشبث

۱۲۹۰ سنه سنده غلطه سرانی لیسه سی کلخانه قشله سنه نقل اولتمشیدی . او وقت معارف ناظری اولان جودت پاشا بولیسه نك یوکسک صنفلرنده مجله احکام عدلیه نك تدریسی تنسیب ایتمشدی . اوندن سکرز آی صوکرراینه صفوت پاشا بولیسه داخلمده خزینه جلیه یه یکیدن بار اولماق شرطیله اورویا دارالفنونلری اصولنه توفیقاً منتظم بر دارالتحصیلک تأسیسی امر ایشلردی .

او صیراده لیسه مدیریتنده صاوا پاشا بولنیوزدی . صاوا پاشا مقتدر و عالم ذات ایدی . در حال آلدینی امری تطبیق ایتمشدی . اورویاده دارالفنونلرک بش فاکولته سی واردی : برنجیسی علوم ریاضیه و طبیعیه ، ایکنجیسی علم حقوق ، اوچنجیسی ادبیات ، دردنجیسی فن طبابت ، بشننجیسی علم الهی فاکولته لری ایدی . بزده علم الهی ایه طبابت مکتب لری اسکیدنبری موجود اولدینی ایچون صاوا پاشا یاکنز ادبیات ، فن ، حقوق فاکولته لرینی تأسیس ایتکی دوشونمشدر . پاشا بواساسی وضع ایتدکن صکره درس لرک هانکی لسانله او قوناجنی مسئله سنی تدقیق ایشدر . صاوا پاشا دیورکه : [بعضیلری بردن بره جمله درس لرک تورکجه تدریس اولماسی آرزو ایلدکلری کی بر قسیمی دخی لسان مذکورده کتب مقتضیه نك کافه سی موجود اولماقدن ماعدا باجمله علوم وفنون مذکورده بی تورکجه

تدریس ایده بیله جک معلملرک دخی بولنه مامسنی ولسان تورکینک هنوز علوم و فنونک تدریسنه آلت تامه اولاجق درجه یه وار مامش اولماسنی بیان ایله درس لرک ممالک شرقیه ده اوروپانک اکز یاده منتشر اولان فرانسز لسانی اوزره تدریسنی ادعا ایلشلر در . حال بوکه درس عادت دارال فنوننده درس لرک صرف فرانسزجه تدریسنی حصول مقصدی تامیله تأمین ایده میه جکی کبی علم حقوق مکتبنده علوم سائر دن مقدم اصول و فروع فقهک تعلیمی مقتضی اولدینی بدیه یاتدن اولمقله ارتق بالمله درس لرک فرانسز لسانی اوزره تدریس اولنه میه جنی معترضین طرفندن تسلیم اولمشدر . فی الحقیقه درس عادتده پک چوق اصحاب فن و معرفت اولوب اگر بونلرده احتیاجزجه کفایت ایتزسه لزومی قدرینک دخی خار جدن جلی ممکن اولابیلیر . لکن بونلردن نه حکومت سنیه نک ونه ده مملکتک اصلا استفاده ایده میه جکی امور بدیه یه دندر . بونلرک جمله سی حکومتک لسان رسمیسندن بی خبر اولدق لری کبی ارباب علم حقوق دنیلانلری دخی بوراده بیلنمسی هر شیدن الزم اولان علم فقهک نه دیمک اولدیغنی دخی بیلمز لر . حال بوکه حکومت سنیه نک استفاده ایده بیله جکی بوکبی آدم لر اولمایوب اوروپانک اک مستعمل لسانی و علوم و فنون جدیده سیله برابر قوانین مخصوصه مزى و اخلاق و عادات مزله لسان رسمیمزی بیلن آدم لر در . ایشته بوا ساسه مستند در که کافه علوم و فنونک لسان رسمیمزده تدریس اولنق اوزره مقتدر معلم لر و مستوفی کتابلر حصوله کلنج یه قدر دارال فنون جدیدده تعالیم و تعلمک هم تورکجه هم فرانسزجه اجراسنه قرار ویزلشدر . [بو قرار اوزرینه حقوق فا کولته سنده علم اصول فقه ، فروع فقه ، حقوق تجاریه و بحریه ، اصول محاکمه درس لری تورکجه و دیگر درس لر فرانسزجه او قوتدیرلشدی .

[طرق معابر و مهندسین ملکیه] مکتبنده تعبیر دیگرله فن فا کولته سنده ایسه برچوق درس لر تورکجه کوستریلیوردی ، فرانسزجه تدریس اولنان علم لر دخی معلم معاون لری واسطه سیله طلبه یه تورکجه اولارق تکرار اولنیوردی . ادبیات فا کولته سنده فلسفه ایله تاریخ عمومی فرانسزجه ، منطق هم فرانسزجه هم عربجه او قوتدیریلیوردی .

پروغرام

حقوق فاكولته سنك پروغرامى ۱ - اصول فقه ۲ - فروع فقه ۳ - ملل
 قديمه ده علم حقوقك نه حاله اولديغنه دائر معلومات مختصره ۴ - فرانسه ده كى
 قوانين مدنيه به تطبيقاً روما حقوقى ۵ - روما حقوقك اصولى ۶ - حقوق تجاريه
 و بحريه ۷ - اصول محاكمه ۸ - قوانين جزائيه ايله اصول محاكمه جزائيه ۹ - اصول
 اداره ملكيه ۱۰ - قوانين اساسيه ۱۱ - حقوق ملل ۱۲ - تدبير مدن

طرق و معابر مکتبک پروغرامى

مدت تحصيل درت سنه ايدى . او قود يلاجق درس لر شونلردى : هندسه
 رسميه ، تفاضلى و تماجي ، علم مثلثات ، جبر اعلا ، طوپوغرافيا ، كيميا ، كيميائى
 صنايعى ، حكمت طبيعيه ، حكمت صنايعى ، ماکنه رياضيه ، ماکنه تطبيقى ، علم
 ارض ، معدنيات ، علم مقاومت و متانت ، انشآت بحريه ، علم سيالات ، مادى
 ماکنه لر ، فن معماری ، تحليل و تحرى معدنيات .

ادبيات فاكولته سنك پروغرامى

بو فاكولته ده تدريس ايديان علملر : ادبيات عربيه ، يونانيه و لاتينيه ،
 فلسفه ، منطق ، تاريخ عمومى و علم اساطير اولين ، علم آثار عتيقه ايدى .

دردنجى تشبث

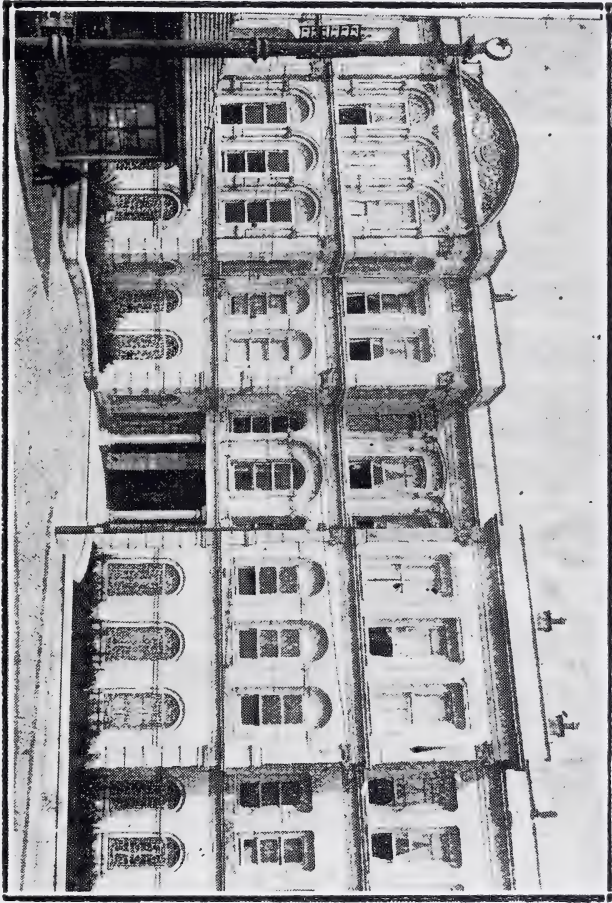
غلطه سرايده آچيلان بو دارالفنون فاكولته لرندن حقوق فاكولته سى ايله
 « طرق و معابر و مهندسين مکتبى » غلطه سرايدن ايرماماق ايچون صاوا پاشاچوق
 چاليشمىدى . فقط حقوقه دوام ايدنلرک چوغى قلملرده مستخدم اولديغندن
 غلطه سراينه قدر كيدوب كلكده مشكلاته دوشوبورلردى . بونك ايچون مکتبک

استانبول جهنده آچلماسنه چالیشورلردی. نهایت بو ایکی مکتب غلطه سرایدن آریلوب باشقه یرلرده تأسس ایتمش اولدیغندن آرتق اوزون سنه لر دارالفنونک اسمی بيله اونودلشدی. فقط کونک برنده سلطان عبدالحمید ثانی ایجاب تحصیل ایچون بعض کنجلیک اورویایه فرار طریقله کیتلرینه کویا مانع اولق نیتیه دارالفنونک یکیدن تشکیلی اراده ایتمش ایدی. بودارالفنون اسکیدن والده مکتبی بالاخره دارالمعارف اولان ودها صوکره یکیدن انشا ایتمش ابنیه ایله مجتمعا مکتب ملکیه [۱] اتخا اولنان بناده اوج شعبه اولارق آچیلمش ایدی. بریسی سلطان محمود ثانی زماننده، دیکری عبدالحمید ثانی زماننده آچیلمش اولان طیه و حقوق مکتبلی دارالفنونک دردنجی و بشنجی شعبه لری عد ایدلمش ایدی: - بودفعه آچیلان شعبه لر ایسه:

۱ - علوم عالیة دینیة - ۲ - علوم ریاضیه - ۳ - ادبیات - شعبه لری ایدی. بو اوج شعبه ۱۳۱۶ سنه سنده جلوس کونسه تصادف ایدن اغستوسک اون طقوزنده آچیلمش وهپسنک مدیریتی مکتب ملکیه مدیری رجائی افندیبنک عهدسنه علاوه مأموریت اوله رق توجیه ایدلمشدی. حقوق و طیه نك اداره لری آری و مستقل طوتمشدی. ایشته شیمیکی ادبیات و فلسفه فاکولته سی بو ادبیات شعبه سنک دوامندن عبارتدر.

بو ادبیات شعبه سنده اوزمانکی تشکیلات موجبنجه مدت تحصیل ایکی سنه اولاجق وهرسنه یکر می طلبه قبول ایدیله جکدی. عجبا طلبه نك مقدارینی یکر می به تحدید ایچون نه دوشونمشلردی؟

[۱] مکتب ملکیه نك ایلك تأسیسی ۱۲۷۵ سنه سنده در : تقویم وقایع ۵۶۷ نورولی و فی ۱۸ ج ۱۲۷۵ تاریخلی نسخ سنده شوحوادشی اوقومتمده یز . قائم مقامک و مدیرلک کی امور ملکیه ده مستخدم اوله جق مأمورلره مخرج اولق اوزره بر ملکیه مکتبی تشکیلی ایله اقلام شاهانده بولنان کتبه نك اهلیتلیلرندن و طلبه نك مقدمات علومی کورمش مستعدانندن مناسب مقدار ذات بالاتخا امتحان اولنه رق کتمدیرینه لزومی صریحه ده « فن تاریخ » جغرافیا و حساب و اقونومی پولتیق و نظامات جدیده و معاهدات سلطنت سنیه اوقوتدیریلوب بولردن استحقاق کسب ایدنلرک اومثللو طشره مأموریتلرینه تعیینیه آچیلدن شونک بونک قائم مقام و مدیر نصب اولوناماسی قرارلاشمشدر .

فن فا کولہسی

درس جدولی

منطق و اخلاق	هفته ده ۲ ساعت
ادبیات	۱
ادبیات عربیه و فارسیه	۲
ادبیات فرانسویه	۱
تاریخ عثمانی و تاریخ دول	۲
جغرافیای عمومی و عثمانی و عمرانی و اتنوگرافیا	۲
علم آثار عتیقه	۱
اصول تربیه و تدریس	۱

هیئت تعلیمیه

ادبیات فاکولته سنه بودفقه تعیین اولنان معلملر آراسنده مناسترلی اسماعیل حق افندی ، عبدالرحمن شرف بك ، عبدالرحمن ثریا افندی ، عطا بك ، امرالله افندی ، موسیو مورتمان کبی ممتاز استادلری کورمکده ایسه کده نه چاره که عبدالحمیدک سیاست مستبدانه سی مدرسلرک آغز لرینی کلیدله مش اولدیغندن بودارالفنونک اسمندن باشقه هیچ بر شینی اولمادیغنی سویله بیلیرز .

*
* *

استطراذ . — ۱۳۱۶ سنه سنده قسطنمونی ولایتی مکتوبیجلیغنده بولنیوردم . عبدالحمیدک استانبولده یکیدن بر دارالفنون آچماسنی ولایت غزته سیله آقشلا . دقدن صوکره «یرنا» ده کی هزیمت اوزرینه تماماً ازمش اولان پروسیا قرالغنی اسکی درجه سنه چیقارمق ایچون اک مؤثر تدبیرلردن بریسی برلین ده ملی بر دارالفنون آچیلماسی اولاجغنه پروسیا قرالی اوچنجی فره در یقله هاله دارالفنونی

معلمی اولان دوكتور سماز آراسنده « مهمل » ده ۱۸۰۸ سنهسى اغستوسنده وقوع بولان ملاقاتده حكيم ايدليكنندن ودارالفنونك حيات مليه نك انكشافه ناصل خدمتله ايفا اينده بيله چكنى كوسترمك اوزره المان دارالفنونلردن وبالخاصه برلين دارالفنونك ناصل آچيلديغندن مفصلاً بحث ايتشمدم . فقط اوچنچي مقاله مى نشره امكان بوله مامشدم . زيرا بومقاله لرك نشرينه مساعده ايتديكنندن دولايي داخله نظارتى ولايت واليسنى توييخ ايتشمدى . شو حادته ده عبدالحميدك آچيرديغى دارالفنونك بر نمايشدن عبارت اولديغى كوسترمكه كافيدر .

اعلان مشروطيتدن صوكره

۱۳۲۴ سنهسى تموزينك يكرمى اوچنده اعلان اولنان مشروطيت دستورلى بوتون مؤسسهرليزده پك بويوك بر انقلابه بالضروره سبب اولاجقدى . فقط بوانقلابك دارالفنونك بوتون شعبه لرى وبالخاصه حقوق فا كولتھسى ايچون خيرلى وفضللى اولماسنه ، فا كولتھ لره يازلىق ايچون وقوع بولان هر مراحعتك بلا قيد وشرط اسعاف اولوماسى و مدرسلر طرفندن وظيفه لرينى بحق ايفاده تردد كوسترلمسى مانع اولمشدى . حتى اوطغيان افكار و حسيات آراسنده مكتملرده تحدث ايدن بعض وقعه لرك ياتيشدرلماسى ايچون قوه عسكريه به مراحعته بيله مجبوريت حاصل اولمشدى . فقط بو غليان سنه لرى كچك كدن صوكره دارالفنونك وقت وحاله كوره اصلاحى اسبابى دوشونلكه باشلاندى . بونك ايلك ثمره لرى اولوا دارالفنونك ۳۲۵ ده مكتب ملكيه بناسندن اوصيراده دارالحخير اولان [۱]

[۱] ۸ اغستوس ۲۲۵ تاريخلى قانون موجبجه دارالحخير الفا اولوشدر . بوقانونك بشنچى ماده مى موجبجه مأمورين و معلمين و مستخدمين معاشاتنه تحصيل اولنه حق سكسان بيك كسور غروشدن تصرف اولنه حق مبالغ دارالفنون ايچون لوازم تدرسيه وآلات وادوات تداركته صرف اولنه حقدرد .

وزنه جیلرده کی یوسف کامل پاشانک زوجه سی زینب خانم قوناغنه نقل [۱]
 وهر شعبه ده بر مجلس معلمین تشکیل ودها صوکره امراله افندی مزحومک
 زمان نظارتنده دارالفنونک بوتون تشکیلاتی ایچون بر نظامنامه نک نشر ایدمش
 اولماسیله تجلی ایتشدرد :

اولا شعبه لرده تشکیل ایدیه جک مجلس معلمینلر ایچون ۳۲۷ سنه سی ایچنده
 تنظیم اولنان تعالیاتنامه دن بحث ایدلم .

بوتعالیاتنامه موجبنجه دارالفنونده ۸ کانون اول ۲۲۷ ده اجتمع ایدن علوم
 شرعیه وعلوم ادبیه مدرساری هر ایکی شعبه ایچون مشترکاً تاریخ عصر حاضر
 معلمی عبدالرحمن شرف بکی یدی رأی ایله ریاسته وحمدالله صبیحی بکی ده ینه
 ۷ رأی ایله کتابته انتخاب ایتشلردر .

ینه بواجتماعه عائد ضبطنامه دن اوکون ایکنجی صنف ادبیات معلملکنه
 «صفحات» ناظمی محمد عاکف بکک و اوچنجی صنف ادبیات معلملکنه ممتاز
 ادبامزدن فائق رشاد بکک انتخاب ایدلکلرینی اوکرتمکده یز .

امراله افندینک محصول مساعیسی اولان ۴ جمادی الاول ۳۳۰ و ۸ نیسان
 ۳۲۸ تاریخلی نظامنامه یه کلنجه :

بونک برنجی ماده سنه کوره استانبول دارالفنونی بش شعبه دن تشکیل
 ایده جکدر ۱ - علوم شرعیه شعبه سی ۲ - علم حقوقیه شعبه سی ۳ - علوم
 طبیه شعبه سی ۴ - فنون شعبه سی ۵ - نجی علوم ادبیه شعبه سی . اجزاجی مکتب
 عالیسیله دیشجیلک مکتب عالیسی علوم طبیه شعبه سنه ، ولایات طبیه و حقوق
 مکتبیری استانبول دارالفنوننه مربوطدر .

بودفعه علوم ادبیه شعبه سی ایچون ترتیب ایدمش اولان درس جدوللری
 شویلهدر :

[۱] فقط ۱۳۲۹ سنه سننده ظهور ایتمش اولان بالقان حربی اثناستده بوقوناغاک
 برقمی هلال احمر طرفدن خسته خانه اتخا ایدمش اولدیغندن علوم دینه شعبه سیله
 ادبیات فاکولته سی اولا سایمانیده [بودروی] نک و بر مدت صوکره منیف پاشانک
 قوناغنه طاشینمش واورادن دارالفنون بناسنک تخلیه سی اوزرینه اسکی یرینه دوغشدر .

شهور درسیه	۶	ادبیات تورکیه
»	۶	تاریخ ادبیات تورکیه
»	۶	ادبیات عربیه
»	۶	ادبیات فارسیه
»	۶	فلسفه و تاریخ فلسفه
»	۶	تاریخ عمومی
»	۸	تاریخ عثمانی
»	۶	جغرافیا
»	۴	اقتصاد و علم اجتماعی

السنة : فرانسیزجه ، روسجه ، آلمانجه وانکلزجه .

۱ - علوم شرعیہ شعبہ سنک درسلمی

۸ شهوردرسیه	تفسیر شریف
» ۸	حدیث شریف
» ۶	علم اخلاق شرعیہ و تصوف
» ۸	اصول فقه
» ۸	فقه
» ۸	علم کلام
» ۲	سیر نبوی
» ۶	تاریخ دین اسلام و تاریخ ادیان
» ۴	علم خلاف
» ۶	ادبیات عربیه [*]
» ۲	حکمت تشریح
» ۲	تاریخ علم فقه

[*] آتیاً علم اخلاق شرعیہ درسنه ضم اولنه جق در .

۲	شهور درسیه	تاریخ علم کلام
»	۲	عرب فلسفه سی
»	۶	فلسفه و تاریخ فلسفه

۲ - علوم حقوقیه شعبه سنک درسری

۲	شهور درسیه	حقوق جزا
»	۲	اقتصاد و مالیه
»	۴	حقوق دول
»	۴	حقوق اداره
»	۲	حقوق اساسیه
»	۸	مجله
»	۲	اصول محاکمات جزائیه
»	۲	قانون جزا
»	۲	وصایا و فرائض
»	۴	تجارت بریه
»	۲	نکاح
»	۲	اصول محاکمات حقوقیه واجرا
»	۲	عهد
»	۴	اصول فقه
»	۲	تطبیقات حقوقیه
»	۲	تجارت بحریه
»	۲	حقوق تصرفیه اراضی و اوقاف
»	۲	تطبیقات جزائیه

۳ - علوم طبیه شعبه سنک درسلی

۳	شهور درسیه	حیوانات طبیه
»	۳	نباتات طبیه
»	۳	حکمت طبیه و حیاتیه
»	۳	کیمیای غیر عضوی
»	۳	کیمیای عضوی و حیاتی
»	۳	تشریح توصیفی
»	۲	فیزیولوژی
»	۳	انساج و مبحث الرشیم
»	۲	تشریح ناحیوی
»	۳	حفظ الصحه
»	۳	باقیه ریولوژی
»	۳	مفردات طب و فن اسپنجیاری
»	۲	امراض عمومیه
»	۱	عملیات جراحیه
»	۱	پارازیتولوژی
»	۴	تشریح سرخی
»	۶	سرریات و امراض داخلیه
»	۲	سرریات عقلیه و عصیبه
»	۲	سرریات عینیه
»	۱	سرریات جلدیه و افرنجیه
»	۱	سرریات اذنیه و خنجرنویه
»	۶	سرریات و امراض خارجیه

شہور درسیہ	۲	سرریات ولادیہ [*]
»	۱	سرریات نسائیہ
»	۱	مبحث السموم
»	۲	طب قانونی
»	۲	سرریات تداویہ و فن تداوی تجزی
		[**]

۴۔ فنون شعبہ سنک درس لری

[علوم ریاضیہ و علوم طبیعیہ قسم لری حاویدر]

علوم ریاضیہ قسمی :

شہور درسیہ	۲	ہندسہ رسمیہ
»	۲	ہندسہ تجلیہ
»	۲	جبر اعلا و مثلثات کرویہ
»	۶	حکمت و ریاضی حکمت
»	۴	ہیئت ریاضیہ
»	۴	میخانیک
»	۴	حساب تقاضی و تمامی
»	۲	حساب احتمالی
»	۲	تقسیم اراضی [***]

[*] سرریات ولادیہہ مربوط اولق اوزرہ « اہل تدریساتی » نامیلہ وابہ یتشدرمک مقصدیلہ سردرسخانہ کشاد اولمشدر .

۱۔ شرائط قبول :

« ۱ » اہل تدریساتہ دوام ایده جکارک سنی اون سکرزدن دون و اوتوز بشدن افزون اولیہ جقدر .

[**] اخطار — طب شعبہ سی درس لری بالادہ کی ترتیب وجہاہ درت دوقتورا امتحانہ تابع در . اوچنجی دوقتورا امتحانی سکرزنجی شہور درسیہ نہایتندہ اجرا اولنور .
[***] حساب احتمالی و تقسیم اراضی درس لری قونفرانس صورتندہ تدریس اولنور .

علوم طبیعیہ قسمی

۶	شہور درسیہ	تجربی حکمت
»	۴	نباتات عمومی
»	۴	حیوانات عمومی
»	۶	علم ارض و علم معادن
»	۲	کیمیای معدنی
»	۶	کیمیای تحلیلی
»	۲	کیمیای عضوی
»	۲	کیمیای حیاتی
»	۲	فیزیولوژی

السنہ

- فرانسزجہ
- روسجہ
- آلمانجہ
- انگلینڈجہ

اجزاجی مکتب عالیسی

برنجی سنہ
 حکمت طبیعیہ
 کیمیای غیر عضوی
 نباتات

اینگلیسی سنہ
 کیمیای عضوی
 حیوانات
 باقتہریولوژی و حفظالصحة

اورنجی سنہ

فن اسپنجیاری
 کیمیای اسپنجیاری و تحلیلی
 کیمیای حیاتی
 مفردات طب و مبحث السموم

دیشجیلک مکتب عالیسی

برنجی سنہ

حکمت طبیعیہ
 کیمیای غیر عضوی
 نباتات
 فن انسجہ
 پروتز [تصنیع اسنان]

ایلیجی سنہ

علم تشریح عمومی و خصوصی
 امراض عمومیہ [امراض خارجیہ و داخلیہ یہ متعلق معلومات]
 عملیات سنیہ - نظری
 پروتز [تصنیع اسنان]
 حیوانات
 کیمیای عضوی
 سریریات متنوعه اسنان

اورنجی سنہ

فیزیولوژی عمومی
 امراض اسنان و فم
 عملیات سنیہ - عملی
 باقتریبیولوژی و حفظ الصحه عمومیہ
 پروتز [تصنیع اسنان]
 سریریات متنوعه اسنان

نظامنامه‌نك ۳ نجی ماده‌سنده [دارالفنون شعباتنه ملازمت رؤسینی حائر
اولانلو وملازمت رؤس امتحانی تقریرایدنجه یه قدرسلطانی ویدی سنه‌لك اعدادیلرله
مکاتب اعدادیه عسکریه ویدی سنه‌لك اعدادی درجه‌سنده اولدقلری حکومتجه
مصدق مکاتب خصوصیه واجنبیه شهادتنامه‌سنی حائر اولوب آتیده محرردرسلردن
امتحان ویرنلر قبول اولنور دنیلد کدن صوکره بودرسنلرک علوم ادبیه شعبه‌سنه
دخول ایچون [تاریخ ، جغرافیا ، علوم طبیعی ، ادبیات تورکیه ، عربی وفارسی
لسانلردن بری ، فرانسزجه ویادیکر برلسان اجنبی] اولاجنی کوسترلمشدر .

* *

نظامنامه‌نك ۱۶ نجی ماده‌سنده علوم ادبیه شعبه‌سنده اوقوناجق درسلر
بروجه آتی زمهرلره آیرلمشدر .

- ۱ — فلسفه طاقمی [علم النفس ، علم منطق و اخلاق ، فلسفه اولی و تاریخ
فلسفه ، تربیه] .
- ۲ — تاریخ و جغرافیا طاقمی [تاریخ عمومی ، تاریخ سیاسی ، تاریخ عثمانی ،
جغرافیا] .

۳ — علوم اجتماعیه طاقمی [علم اجتماعی ، علم اقتصاد]

- ۴ — ادبیات طاقمی [ادبیات تورکیه و تاریخ ادبیات تورکیه ، تاریخ
ادبیات عربیه ، محاسن ، ادبیات عربیه وفارسیه دن بری] .
- ۵ — السنه طاقمی [انکلیزجه ، فرانسزجه ، آلمانجه ، روسجه] .

بودرسلر نظامنامه‌نك ۴۹ نجی ماده‌سی موجبنجه امتحان اعتباریله بروجه آتی
طاقملره آیرلمشدر .

ادبیات تورکیه ، تاریخ ادبیات تورکیه ، محاسن

ادبیات عربیه ، ادبیات فارسیه .

السنه اجنبیه ، تاریخ ادبیات غربیه .

فلسفه و تاریخ فلسفه ، تربیه .

تاریخ سیاسی ، تاریخ عمومی و تاریخ عثمانی .

جغرافیا .

علم اجتماعی و علم اقتصاد .

دیگر شعبه لرنده تدریس اولونان درس لر امتحان اعتباریله شویله آریلشدر .

۱ — علوم شرعیه شعبه سی امتحان طاقیملری :

تفسیر و حدیث شریف

علم کلام ، تاریخ علم کلام ، تصوف

علم اخلاق شرعیه ، سیر نبوی ، تاریخ دین اسلام ، تاریخ ادیان

اصول فقه ، خلاف

فقه ، تاریخ فقه ، حکمت تشریح

فلسفه ، تاریخ فلسفه ، عرب فلسفه سی

۲ — علوم حقوقیه شعبه سی امتحان طاقیملری :

حقوق اساسیه ، حقوق اداره

علم اقتصاد ، علم اصول مالیه

محلّه ، حقوق تصرفیه اراضی

حقوق جزا ، شرح متن قانون جزا ، اصول محاکمات جزائیّه

اصول فقه ، نکاح ، وصایا و فرائض

حقوق دول ، حقوق خصوصیه دول ، عهود عتیقه

اصول محاکمات حقوقیه ، اجرا ، تجارت بریه ، تجارت بحریه

صک جزا ، صک حقوق

۳ — علوم طبییه شعبه سی امتحان طاقیملری :

سرریات داخلیه ، سرریات عصبیه

سرریات اذنیه و خنجرویه ، سرریات خارجیّه ، عملیات جزاجیه

سرریات عقلیه ، مبحث سموم ، طب قانونی

۴ - فنون شعبه سی علوم ریاضیه امتحان طاقیملری :

برنجی رؤس — تفاضلی، هیئت ریاضی، حکمت ریاضی، ماکنه عالی
ایکنجی رؤس — تفاضلی و تمامی، هیئت ریاضی، حکمت ریاضی
ماکنه ریاضی

علوم طبیعییه امتحان طاقیملری :

برنجی رؤس — حکمت تجربی، کیمیای غیر عضوی، کیمیای
عضوی، علم معادن، نباتات، حیوانات
ایکنجی رؤس — حکمت تجربی، علم ارض، فیزپولوژی،
کیمیای تحلیلی، کیمیای حیاتی

ینه بو نظامنامه نك ۵۷ نجی ماده سنده علوم شرعیه، علوم حقوقیه، و علوم ادبیه
شعبه لرینك صوك صنف امتحانی و یرن افندیله اهازتامه و نظامنامه سنده مفرداتی
محرراولدینی اوزره صوك صنف امتحانی ایله برابر رؤس امتحانی و یرنله رؤس
و یریلیر .

*
*

تفصیلات سابقه دن آکلاشیله جنی وجهله دارالفنونك جدی و خیرلی برترقیه
مظهرتی برنجی اولارق بو نظامنامه ایله باشلامش اولدینی ایچون مرتبی اولان
امرالله افندی مرحومك نامنی کمال حرمتله یادایتمک بورجمزدر . بونکله برابر،
نظامنامه نك نشرندن براز صوکرنا علوم شرعیه و علوم ادبیه شعبه لری مجلس
معلمینلری برآزاده بالاجتماع هر ایکی شعبه ایچون یکیدن دهه مکمل بر پروغرام
احضار ایدوب ۲۸ مایس ۲۲۸ تاریخلی مضبطه ایله معارف نظارتنه کوندرمشسه ده
بودجه ایله قابل توفیق کورلمدیکندن دارالفنونه اعاده ایدلمش . بونك اوزرینه
مجلس مدرسین تکرار طوبالانوب یکی بر پروغرام حاضرلامش . بونی ده ۱۹
اغستوس ۳۲۸ تاریخلی مضبطه ایله نظارتنه کوندرمش . بو پروغرامده انکلیزجه

و آمانجه درسلى قالدیرلمش اولدیغندن بوده نظارتك تصویبیه اقران ایتیمهرك اعاده ایدلمش . مجلس معلمین تکرار اوچنجی دفعه ارلهرق طویلانوب نظارتك توصیه سی دائره سنده یکی بردرس جدولی احضار ایدوب کوندرمش . بناء علیه انکلیرجه ، فرانمزجه ، آمانجه ، روسجه درسلى ابقا ایدلمشدر . مجلس مدرسینك ادبیات شعبه سی ایچون احضار ایتدیکی بوصوك جدولك صورتی بویاده کی مطالعه سیله برابر آتی به نقل ایدیورم .

ادبیات شعبه سی : -- بوشعبه ده تدریس اولنه جق اولان درسلدن فن تربیه ، اقتصاد ، ادبیات تورکیه و تاریخی ، علم محاسن ، تاریخ عثمانی درسلى ۲۸ اغستوس ۳۲۸ تاریخلی مضبطه وجهله قبول اولونمشدر . فقط یوقاریده عرض اولندیغی وجهله بودجه نك مساعده سزلیکنه مبنی فلسفه و تاریخ عمومی ، تاریخ ادبیات عربیه درس ساعتلرینك تزیدینه ، علم اجتماعی ، تاریخ مدینت ، بیژانس تاریخی ، دول اسلامیه تاریخی ، أنوغرافیا ، آرکه اولوزیا ، اصول تاریخی ، السنه تورانیه مقایسه سی ، عرب فلسفه سی درسلرینك علاوه سنه امکان حاصل اوله ماش و جغرافیا درسی اوچ ساعته تنزیل اولونمشدر . آنجق کوریلن لزوم و اهمیتیه مبنی اقتصاد درسی اوچ ساعته ابلاغ اولونمشدر . ادبیات عربیه و فارسیه درسلرینه کلنجه طلبه نك هر ایکیسنه بردن دوامه و قتلری مساعد اولامیه جنی کبی هر ایکی لسانك ادبیاتی الده ایتمک ده امرعسیر اولدیغندن شمدی به قدر قبول اولنان اصول وجهله ادبیات عربیه و فارسیه دن یالکز برنی اختیاره مجبور اولاجقدر . درس ساعتلری ایسه بودجه نك مساعده سزلیکنه مبنی آر تدریله ماش و کافی السابق ادبیات عربیه درسی درت ساعته تنزیل اولمش و ادبیات فارسیه اوچ ساعته ابقا ایدلمشدر . السنه قسمنده یالکز فرانمزجه ، انکلیرجه ، آمانجه ، روسجه درسلى ابقا ایدلمش و مداومین ایسه السنه اربعه دن یالکز برنی اختیاره مجبور طولمشدر . کرك علوم شرعیه و کرك شعبات سائر طابه سنك السنه اجنبیه درسلدن استفاده لرینی تأمین ایتمک ایچون لسان درسلى کماکان برنجی درس ساعتدن اول ویا اوچنجی درسدن صوکره تدریس اولنه جقدر .

ادبیات شعبه‌سندده تدریس اولنه‌جق درس‌لر شونلردر .

ادبیات تورکیه و تاریخی ، فلسفه و تاریخ فلسفه ، تاریخ عمومی و عثمانی ، جغرافیا ، تربیه ، محاسن ، اقتصاد ، تاریخ ادبیات عربیه ، السنه عربیه و فارسیه ، السنه اربعه اجنیه [فرانسزجه ، آلمانجه ، انکلیزجه ، روسجه]

ادبیات شعبه‌سی درس جدولی

یکون	اوجنچی سنه	ایکنجی سنه	برنجی سنه	
۶	۲	۲	۲	ادبیات تورکیه
۹	۳	۳	۳	فلسفه
۲	۲	۰	۰	تاریخ فلسفه
۲	۰	۲	۰	تربیه
۳	۱	۱	۱	اقتصاد
۲	۰	۲	۰	محاسن
۸	۲	۲	۴	تاریخ عمومی
۴	۱	۱	۲	» عثمانی
۳	۱	۱	۱	جغرافیا
۲	۲	۰	۰	تاریخ ادبیات عربیه
۱۲	۴	۴	۴	ادبیات عربیه } بریسی
۹	۳	۳	۳	» فارسیه } مجبوری
۹	۳	۳	۳	فرانسزجه
۶	۲	۲	۲	انکلیزجه } بریسی
۶	۲	۲	۲	آلمانجه } مجبوری
۶	۲	۲	۲	روسجه
۸۹	۳۰	۳۰	۲۹	

اصول اداره

بورا به قدر ویریلن ایضا حاتدن آکلاشیله جنی وجهله دارالفنونک طیبه و حقوق شعبه لری خارجه اولدینی حالده کیری قالان علوم ادبیه ، علوم شرعیه و فن شعبه لری زینب خانم قوناغنده طویلاشمسدی . بونلرک عمومئک اداره سی دارالفنون مدیر عمومیسسی نامیله برذاته محولدی . علوم شرعیه ایله علوم ادبیه شعبه لرینک اداره سی ده برلشدیریلهرک مستقل بر مدیره حواله ایدلمسدی . فن شعبه لرسنک اداره سی آیری ایدی .

مدیر عمومیلر

یوقازیده ۳۱۶ سنه سنده یکیدن آچیلان دارالفنون مدیر عمومیلکنه مکتب ملکیه مدیری رجائی افندینک تعیین ایدلدیکنی یازمشدم . اعلان مشروطیت اوزرینه رکز وظیفه ایدن رجائی افندین صوکره کلن مدیر عمومیلر :

- ۱ — وكالة مکتب ملکیه مدیری جلال نک « اسبق داخلیه و تجارت ناظری » ۱۹۲۶ سنه سی ایچنده وفات ایشدر .
- ۲ — حاجی راقم نک ، سامی نک « سایمان پاشازاده » ، صالح ذکی نک ، نعم نک

*

* *

علوم ادبیه فا کولته سی مدیر لری

علوم شرعیه شعبه سنک ده مدیری اولمق اوزره محمود ظریف نک [۳۱۶ دن ۳۲۶] . قدر « سابق مطبعه عامره مدیری » ، حیرت افندی ، از میرلی اسماعیل حق بق « ۳۲۹ » . قدر . تکرار محمود ظریف بق « ۳۳۵ » . قدر . عزت بق نک « اخلاق مدرسی » محمد امین بق « تاریخ فلسفه مدرسی » .

*

* *

فن فا کولته سی مدیر لری

بویاجیان افندی، مظهر حسنی بك، نامق بك

حقوق فا کولته سی مدیر لری

مجار محمد امین افندی، کاظم بك، عبدالحالق مدحت بك، مصباح الدین عادل بك، رفیق بك، صلاح الدین بك، رؤف بك

*
*

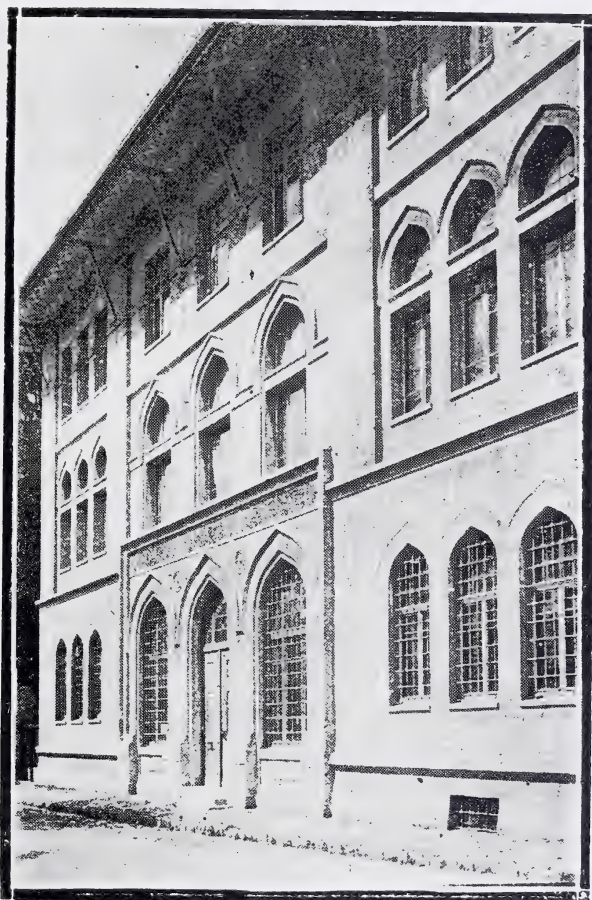
علوم شرعیہ شعبہ سنک الغامی

مجلس معلمینک سالف الذکر مضبوطہ سی اوزرینہ تطبیقاتہ باشلا مقبلہ برابر دارالفنونک دہا زیادہ تأمین انکشافی اسبابہ معارف نظارتجہ توسل اولمشدی . اوصیرادہ اسکی مدرسہ لکڑدہ تکاملات و ترقیات عصریہ یه موافق برشکلده اصلاحی تأمل ایدلکے باشلان دیغندن ۱۸ ایلول ۳۳۰ تاریخندہ بر اصلاح مدارس نظامنامہ سی یاپیلنس و اوکا کورہ سلیمیه جامعی حولیسندہ شیخ الاسلام عالیہمت خیرالله افندی مرحومک استانبولک هریرندہ آناری کورولن مساعی عمران پروانہ سیلہ مکملاً «عبدالحمید اول» نامہ انشا ایدیلن مدرسہ «مدرسة المتخصصین» نامیلہ آچلمشدی . بونک اوزرینہ علوم شرعیہ شعبہ سنک دارالفنون داخلندہ قالماسنہ لزوم قالمادیغندن بوشعبہ الغا اولمشیدی .

*
*

خانملر ایچون دارالفنون

فقط اوکا مقابل لیسہ تحصیلنی بیتیرمش اولان خانم قیزلرک دارالفنون تحصیلندن محروم قالمالری ایچون دارالفنون داخلندہ اولا قادیئرہ مخصوص اولمق اوزرہ [سربست درسلر] نامی آلتندہ عمومی درسلر آچلمش و براز صوکر زینب خانم قوناغندہ ادبیات و ریاضیات ایله طبیعیات تحصیل ایتک ایچون مستقلاً صنوف

دارالفنون کتبخانه‌سی

مخصوصه تأسیس ایدلمشدی . بونکله برابر هر نه دنسه حقوق وطب مسلکیرینه انتسابلرینه مساعده اولنمامشدی . بوندن باشقه برمدت صوکر ایزلرک ارککترله برقا بودن دارالفنون کیرمه لری خوش کورلمه دیکی ظن اولندیغندن قیزلره مخصوص صنفلر چغال اوغلنده بر بنایه قلدیرلمشدی . نهایت بوصوک سنه لرده خام قیزلرک ارککترله برلکده دارالفنون درس لرینه دوام لرینه مساعده اولندیغنی کبی طیبه و حقوق فاکولته لری ده اولره قابول لرینی آچمشدر .

*
**

اوروپادن معلم جلبی و یکی اصلاحات

« ۱۳۲۹ - ۱۳۳۴ » سنه لری دارالفنون ایچون پک فیضلی اولمشدر . زیرا یکی بردرس جدولی ترتیبی ، اوروپادن متعدد مدرس لری جلبی ، دارالمساعیلر تشکیلی ، کتبخانه لرو دارالمساعیلر ایچون مبذولاً هر لساندن کتابلر ، نمونه لر ، آتلر تدارکی ، تقریشاته عائد نقصانلرک اکللی کبی شیلر هپ اوسنه لرده میسر اولمشدر . ۳۳۰ سنه سنده ادبیات فاکولته سی مجلس مدرسین ریاستنده اغا اوغلی احمد بک افندی بولمقده ایدی . مجلس مدرسینده کچن متعدد مذاکره لریمزک نتیجه سنده اوروپانک مختلف یرلردن بعض درس لری ایچون مقتدر و مشهور بعض معلملرک جلبنی و بعض یکی کرسیلر احدائی مناسب کوردیکمزکی دارالفنونک مختاریتی اخص آمال اتخاذا ایتمشدک . فقط معارف نظارتی اوزمانک ایجابات سیاسی ه سنه تبعاً همان منحصرأ دینه جک وجهله آلمان یادن برلین سفارت سنیه سی واسطه سیله برچوق معلملر جلب ایتمشدی . بونلردن ادبیات فاکولته سی ایچون ککس اولانلرک اسملری :

پروفیسور دو قنور له مات هاو پت اقوام شرقیه ، یونان و روما تاریخ لری مدرس ی .
 « » « » « »
 جغرافیای بشری ، عثمانلی جغرافیاسی و جغرافیا
 اصول و تطبیقاتی .

يکي کلن اجنبي پروفيسور لر حقنده

مجارلی پروفيسور مساروشدن باشقه يکي کلن آلمان پروفيسور لرك هيچ بری تورکجه بر کله بيلمه يورلردی . درس لرینی آلمانجه تقرير ايتسه لر قارشيلرنده آکلایه جق هيچ بر شا کرد يوقدی . بناء عليه هر مدرسه بعضيلری آلمانجه و بعضيلری فرانسوزجه بيلن برر معاون تعيين اولمشدی . فقط بومعاونلرك بعضيلری مدرسلرك ويره جکلری درس لرك تماماً بيانجیمی ايدیلر . غرائيند اوله رق آلمان پروفيسور لری ايکی سنه اچنده تورکجه يي او کره نوب تورکجه درس ویرمکی تعهد ايتمشلردی . فقط اوندن ده ا غریبی مثلاً «ياقوبی» نك آلمانجه يازدیغی درسی معاونی حبيب افندی یه تورکجه یه ترجمه ایتدیردکن صو کرا بوت ترجمه یی لاینن حروفيله يازدروب بونی براز مشق وادمان ایتدکن صو کره طلبه یه فونوغراف کبی تورکجه تقرير ایتمک ایتسه مه سیدی . کولنج اولان بوحال چوق سورمه دی . زیرا متار ک نك عقدی بو پروفيسور لری استانبولی ترکه مجبور ایتمشدی . بونکله برابر ، بو پروفيسور لرك دارالفنونه هر حالده بالواسطه بويوجک خدمت لری دو قونديغی اعتراف ایتمک مجبور ایتنده یز . زیرا پک چالیشقان و متشبت اولان بعضیلری درس خانه و دارالمساعیلرینی مکمل بر حاله قویمق اچون نه کبی آلات ، ادوات ، نمونه و کتابلر لازمه معارف نظارتی واسطه سیله جلب و تدارک ایتدیرمشدیلر . هله جغرافیا مدرسی « اوبست » بوتون مدرسلره نمونه اولاجق درجه ده بر فعالیت کوسترمکه باشلامشدی . زیرا طلبه سیله بر لکده علمی و تطبیقی بعض سیاحتلر یا پشم ، احوال اقلیمیه اچون مختلف موقعلرده تشکیلات مخصوصه وجوده کتیرمشدی « سنه ۳۳۲ » .

پروفيسور « آنشوست » کده تجربی روحیات اچون مکمل بر دارالمساعی تأسیسی امل ایدندیکنه شاهد اولمشدق . آنجق اوسنه لر حرب سنه لری اولدیغندن دارالفنونک الک قیمتی طلبه سی مدافئه وطن اچون جهلرده چالشمقده ایدیلر . اولردن نائل رتبه شهادت اولانلرك نامی دائماً لسان منت و حرمتله یاد ایتلی یز .

دارالمساعیلر

دارالمساعیلرک زینب خانم قوناغنده تأسیسنه امکان بولنه مدیغندن بعضیلری ایچون استانبولک مختلف موقعلرنده بویوجک قوناقر کرالتمش و بویوجک مصر فلرله تفریش وتنظیم اولمشدر. السنه سامیه مقایسه لی صرفی ایچون ابراهیم پاشا قوناغی، جغرافیا دارالمساعیسی ایچون صفوت بک قوناغی طوتملشدی. فقط آلمان پروفیسورلر کیتدکدن صوکره بوقوناقلر ترک ایدیلهرک دارالمساعیلر تکرار دارالفنون داخلنده طوبالانمشلردر.

*
**

دارالفنون ایچون یکی بر قانون

امرالله افندیکنک نشر ایتمیش اولدیغی نظامنامه نك تعدیلی معارف نظارتینک اشعاری اوزرینه دارالفنون مدیریت عمومیه سندن ادبیات فاکولته سی مجلس مدرسین ریاستنه کنن تذکره ده بیلدیلمشدی. مدیریت عمومیه بوتذکره سنه معارف عمومیه نظارتجه بالتنظیم بالاخره شورای دولتجه قسماً تعدیل واسمی قانونیته تبدیل اولنان برلایحه قانونیه صورتی ده لف ایتمشدی. بونک اوزرینه یکی آلمان پروفیسورلری ده داخل اولمق اوزره مجلس مدرسین طوبالانوب مسئله یی مذاکره ایتمشدی.

بو بایده سبق ایدن متعدد جلسهلرک نتیجه سی کویسترن و مدیریت عمومیه یه ۱۰ مایس ۳۳۲ تاریخلی تذکره ایله کوندریلن مضطه نك ایلك سطرلری اهمیتنه بناء شورایه عیناً قید ایده جکم :

[دارالفنونک حقیقتاً بر موجودیت صاحبی اولایلمسی و حیات علمیه سنده دائمیت حصولی ایچون امور داخلیه سنده مستقل اولماسی لازمدر. دارالفنونک مختلف فاکولته لری مرخصلرندن مرکب بر دارالفنون دیوانی تأسیس ایلملی

و بودیوان معارف نظارتی ایله دارالفنون آراسنده کی مناسباتی اداره، دارالفنون هیئت عمومی سه عائد مصالح ایله اشتغال و دارالفنونی خارجه قارشی تمثیل حقاریی حائر اوانالیدر. دارالفنون رئیس هیئتی مرسته بالماو به مختلف فاکولته لره منسوب اولمق شرطیله دیوان طرفندن انتخاب اولنور.]
بومضبطه ده امضاسی اولان مدرسلرک اسملری شونلردر .

[اسماعیل حقی ، حمدالله صبیحی ، کوپرلی زاده فؤاد ، محمدعلی عینی ، احمد امین ، نعمت ، علی مظفر ، عارف ، کاظم شناسی ، فائق صبری ، شمس الدین ، شریف ، برغشته ، یاقوبی ، له مان هاویت ، آ. غالاتی ، یاقوبی]

ادبیات فاکولته سنک سالف الذکر مضبطه سیله دیگر فاکولته لردن مدیریت عمومییه تودیع اولنان مضبطه لرک هیئت مجموعی معارف نظارتیه کوندرلمش و بومساعینک نتیجه سی بوسنه یه قدر دستورالعمل اولان ۱۵ محرم ۱۳۳۸ و ۱۱ تشرین اول ۱۳۳۵ تاریخی نظامنامه اولمشدر .

بونظامنامه نکر برنجی ماده سی دارالفنونک « معارف عالیه نکر انکشاف و ترقیسه خادم حقوق ، طب ، ادبیات و فنون مدرسه لردن متشکل بر مؤسسه علمییه » اولدیغنی قید ایتدیکن صو کره ایکنجی ماده سیله علمی مختارینی حائر اولدیغنی تصدیق ایلمکده و ۲۳ نجی ماده سیله بر دارالفنون دیوانی تشکیل اولونماسنی امر ایتمکده دره . ایشته سنه لره تعقیب اولنان غایه یی بوایکنجی ماده تأمین ایتمشدر . بونظامنامه نکر مهم بر ماده سی ده صنفلرک الغاسیله سومستر اصولنک قبول ایدلمسیدر . یکی نظامنامه نکر ادبیات مدرسه سی ایچون قبول ایتدیکی درس لر شونلردر :

تورک ، ایران ، عرب ، غرب تاریخ ادبیاتلری ، تدقیق متون ادبیه ، نظریات ادبیه ، منطق ، اخلاق ، تربیه ، روحیات و اجتماعیات ، تاریخ فلسفه ، مابعدالطبیعه ، اسلام فلسفه سی ، طبیعی و بشری و اقتصادی جغرافیا ، ممالک اسلامییه جغرافیاسی ، قطعات جغرافیاسی ، صوکر عصر لرده اوروپا و دولت عثمانیه تاریخی ، اقوام قدیمه شرقیه ، قرون وسطاده شرق اقوامی تاریخی ، تورک لسانی تاریخی .

حقوق مدرسه‌سی ایچون قبول اولنان درس‌لر

حقوق مدنیه ، حقوق تصرفیه اراضی و احکام اوقاف ، اصول فقه ، حقوق تجارت بریه و بحریه و متممه ، حقوق عامه و اساسیه و حقوق اداره ایله حقوق جزا ، اصول محاکمات حقوقیه و جزائیه و اجرا ، حقوق عمومیه و خصوصیه دول ، اقتصاد و قوانین مالیه ، روما حقوقی ، اوروپا حقوق مدنیه‌سی ، مقایسه قوانین ، تطبیقات حقوقیه و تجاریه و جزائیه .

فن مدرسه‌سی ایچون قبول اولنان درس‌لر

هیئت ، تحلیل ریاضی ، میخانیک عالی ، جبر اعلا ، هندسه تحلیلیه ، نظریه اعداد ، حساب احتمالات ، ریاضی فیزیک ، عمومی فیزیک ، ریاضیات عمومیه ، کیمیای غیرعضوی ، کیمیای تحلیلی ، کیمیای حیاتی ، تجربی فیزیک ، کیمیای صنایعی ، نباتات ، حیوانات ، علم ارض و معدنیات ، کیمیای عضوی ، فیزیولوژی ، تشریح .

دارالفنون امینلری

بونظامنامه‌نک موقع تطبیقه وضعی اوزرینه نظامنامه‌نک ۵۲ نجی ماده‌سنه توفیقاً اجرا اولنان انتخابلرده صیراسیله :

طب مدرسه‌سی مدرس‌لرندن دوقتور بسیم عمر پاشا [۵ تشرین‌ثانی ۳۳۵ -

۵ تشرین‌ثانی ۳۳۷]

» » » » تکرار [۱۶ تشرین‌ثانی ۳۳۷ -

۱۶ تشرین‌ثانی ۳۳۹]

ادبیات فاکولته‌سی مجلس مدرسین رئیس‌ی اسماعیل حق‌بک [۳۱ تشرین‌ثانی ۳۳۹ -

۲ مایس ۳۴۱]

وموما الیهدن صوکر ا طب فاکولته‌سی رئیس‌ی دوقتور نورالدین علی بک ۱۵ مایس

۳۴۱ - ۱۵ تشرین‌اول ۹۲۷] دارالفنون امانته انتخاب ایدلمش‌لردر .

فا کولته ریسلری

ادبیات فا کولته سنده بربری آردنجه کلن ریسلر شونلردر :
ریاسته : عبدالرحمن شرف بك ، اغا اوغلی احمد بك ، محمد علی عینی بك ،
خالد ضیا بك ، علی اکرم بك ، محمود بك ، اسماعیل حتی بك ، علی رشاد بك ،
کوپریلی زاده فؤاد بك .

حقوق فا کولته سی ریسلری

صلاح الدین بك ، عینی زاده حسن تحسین بك ، طاهر بك

فن فا کولته سی ریسلری

سعید بك ، فطین افندی ، حسنی حامد بك

طب فا کولته سی ریسلری

دوقتور عاقل مختار بك ، دوقتور ضیا نوری پاشا ، دوقتور وصفی بك ،
دوقتور نورالدین علی بك ، دوقتور نشأت عمر بك .
دارالفنون امینی نورالدین بك افندی نك استانبول مبعوثاغنه انتخاب ایدلمش
اولماسیله آچیلان امانته ۱۹۲۷ سنه سی تشرین اولی ایچنده طب فا کولته سی ریسی
دوقتور نشأت عمر بك افندی انتخاب اولمشدر .

*
**

دارالفنون مجموعه سی

۱۳۲۴ سنه سی انقلابیله باشلایان حریتی متعاقب دارالفنون درس لرینك بر مجموعه
شکلنده نشری مناسب کورلدیکندن مصارف نشریه یی تأمین ایچون احمد مدحت
افندی مرحومك همتیله مکتب ملکیه بنا سنده برقونفرانس ویرلمش ایدی . دخوله
حاصلاتی بومقصده تخصیص ایدلمش ایسه ده مجموعه لرك نشری چوق دوام ایده مامشدی .

فقط برخیلی سنه دن صو کر ا دارالفنون هیئت مدرسینی فا کولته لر نامه مرتب
 درس لر خار جنده برر مجموعه علمیه نشرینی امل ایستدیکلرندن ادبیات فا کولته سی
 نامه ایکی آیده برنشر اولونمق اوزره بر مجموعه نشرینه مجلس مدرسینهجه قرار ویرلدی .
 در حال مجلس مدرسین رئیسی و تاریخ فلسفه مدرسینی محمد علی عینی بکله اقوام قدیمه شرقیه
 مدرسینی له مان هاو پت ، اورال - التایی لسانلرینک مقایسه لی صرفی مدرسینی کیزه
 واجتماعیات مدرسینی ضیا کوک آلپ بکدن متشکل برتحریر هیئتی تشکیل اولندی .
 اصول تاریخ و تاریخ تطبیقاتی مدرس معاوانی کاظم شناسی بکده مجموعه نیک کتابته
 انتخاب ایدلدی . مجموعه نیک برنجی صایبسی ۱۳۳۲ سنه سی مارتنده مکمل بر
 صورتده طبع ایدلمشدر بو نشریات حالا دوام ایتمکده در .

- بو صایب نیک مندرجاتی -

عثمانلی دارالفنوننی : محمد علی عینی . - مساعی لسانیه : جناب شهاب الدین .
 لسان نظمده اشکال افکار : علی اکرم . - آخه منیدلر تاریخنه عائدتدقیقات : له مان هاو پت . -
 لسان ویازی : برغشتره سهر . - مصرده یازیلن ترکمنجه کتاب : نجیب عاصم -
 غوته یه دائر : عشاقی زاده خالدضیا .

ترجمه قسمی

فلسفه بر علم می در ؟ : احمد نعیم . - صناعتک بر تعریفی : وحید . -
 کتابیات تحلیللری محمد علی عینی و کاظم شناسی .
 راز صو کره فا کولته نیک اجتماعیات دارالمساعیسی ده [اجتماعیات مجموعه سی]
 نامیله بر مجموعه نشرینه باشلادی . بو مجموعه نیک مدیری الیوم اجتماعیات مدرسینی
 اولان نجم الدین صادق بک ایدی .

۱۹۱۷ سنه سی نیشان برنده انتشار ایدن برنجی صایب نیک مندرجاتی :

نظری قسم : مقدمه
 اجتماعیات و فکریات : ضیا کوک آلپ . اجتماعیاتده احصائی اصول احمد امین .
 اجتماعیات نه در : نجم الدین صادق

نور کیاٹ ہسپتال

عملی قسم :

ملی اجتماعیات : اصول ضیا کونک آلپ : فجورک منشأری امیل دورقاسم
طب ، حقوق ، فن فا کولتھسی طرفندن اوسنھدن اعتباراً نشرینھ باشلانیلان
مجموعه لر منتظماً دوام ایدیور . مؤخرآ تأسیس اولنان الھبات فا کولتھسی ده
کندینھ عاڈ مجموعه یی اوچ سنھدن بری نشر ایتمکده در .

*
* *

دارالفنون متارکھ زماننده

حرب عمومی به نهایت ویرن متارکھنک عقدی اوزرینھ آمانیادن جلب
اولنان اجنبی پروفسورلر استانبولی ترک ایتمشلردی . براز سوکره استانبولک
دول اثتلافیه عسکرلری طرفندن بزم ایچون پک اوغورسز اولان ۱۳۳۵ سنھسنده
اشغال اولومسی دارالفنون ایچون حقیقی بر مصیبت اولمشدی . زیرا بالخاصه
ادبیات فا کولتھسنک اک قیمتلی بر رکنی اولان اجتماعیات مدرسی ضیا کونک
آلپ ایله تاریخ مدرسلرندن اغا اوغلی احمد بکار اولا بکار اغا بلوکی قغوشنه
واوردن مالطه به کوندرلمشلردی . بوندن باشقه کونک برنده اردو لسانی معلمی
هندلی عبدالجبار خیری افندینک وجودی انکلیزلر طرفندن یوق ایلمشدی .
حالا بیچاره نک باشنه نه کلدیکنی بیلمه یورز . دیکر فا کولتھلرکده بویله مصیبتلره
اوغرا دیغنه شهبه یوقدر . بالخاصه طب مدرسلرندن اسعد پاشانک انکلیزلر طرفندن
توقیفی بزم ایچون پک الیم برحادثه اولمشدی . بونلر کفایت ایتمورمش کبی
دارالفنونه انکلیز و محوسی عسکرلی سوق ایدیله رک تدریساتی اخلال ایتمشلردی .
بویله بر دور کشمکش و فلاکتده دارالفنونک مظهر انکشاف اولماسنه بالطبع
امکان اولامازدی .

*
* *

حکومت جمہوریہ سایہ سندنہ دارالفنونک انکشافی

نہایت آنا وطنده تأسس ایدن حکومت ملیہ وجمہوریہ ارکانی بردارالفنونک حیات ملیہنک انکشاف و تعالیسی خصوصندنہ ایفا ایدہ بیلہ جکی خدمت لری بحق تقدیر ایتدکاری ایچون شمعی بومؤسسہ علمیه لایق اولدینی درجہده صحابت و ہمتہ مظهر اولمقدہدر۔ بونک اک بارز دلیل [۴۹۳] نومرولی قانوندر کہ دارالفنونہ بر شخصیت حکمیہ تأمین اتمشدر۔ « ۱۷ رمضان ۱۳۴۲ و ۱ نیشان ۱۳۴۰ » تاریخلی اولان بوقانونک برنجی مادہسی موجبہ [استانبول دارالفنونی و متشکل بولندینی طب، حقوق، ادبیات، الہیات و فن مدرسہ لرینک ہربری اموال منقولہ و غیر منقولہ تصرفہ و تبرعات قبولہ و دوا اورو محاکمہ حضور و مرافعہ و واستقرض و مائلی عقود خارج اولق اوررہ ہر نوع مقاولات عقدینہ و صرفیات اجراسنہ مآذون و شخصیت حکمیہ بی حائر بومؤسسہدر۔ بوقانونک ایکنجی مادہسی موجبہ دارالفنون ماحق بر بودجہ ایلہ ادارہ اولنہ جقدر۔ بوصیرادہ دارالفنون ایچون معارف و کالتنجہ تنظیم ایدلمش اولوب ہیئت وکیلہ طرفندن ۲۱ نیشان ۳۴۰ تاریخندہ تصدیق ایدلمش اولان تعلیماتنامہ بی بورایہ عیناً قید ایدرسہک حکومت جمہوریہنک دارالفنونہ لطف ایتدیکی اہمیت تماماً مستبان اولور :

استانبول دارالفنونی تعلیماتنامہسی

عمومی اہم

مادہ ۱ — استانبول دارالفنونی طب، حقوق، ادبیات، فن، الہیات فا کولتہ لرندن متشکلدر۔

مادہ ۲ — دارالفنون علمی مختاریتی حائردر۔

مادہ ۳ — حقوق، ادبیات، فن فا کولتہ لرندہ تحصیل و برنجی درجہده

مآذونیت (لیسانس) رؤسیلہ ختامہ ایرہر۔ مآذونلر میانندہ آرزو ایدنلر دوقتورا

شرائطی ایفا ایله اجازت (دوقتورا) رؤسی آیلرلر . طب فاکولته سنده تحصیل بردرجه لی اولوب اجازت (دوقتورا) ایله ختامه ایره ر . مآذونیت و اجازت شرائطی هر فاکولته نك تعلیمات مخصوصه سی ایله مقید در .

ماده ۴ -- طب فاکولته سنده بوجه آتی درس لر تدریس اولونور :

حیوانات ، نباتات ، حکمت ، کیمیای عضوی و غیر عضوی ، کیمیای حیاتی ، تشریح توصیفی و طوبوغرافی و طبی تشریح ، انساج و مبحث الرشیم ، فیزیولوژی ، طفیلات ، باقتریولوژی ، حفظ صحت ، امراض عمومیه ، مبادی امراض داخلیه ، امراض داخلیه ، امراض خارجیه ، عملیات جراحیه ، مفردات طب و فن تأثیرات ادویه و فن تداوی و سریریات تداویه ، فن قباله ، تشریح مرضی و فتح میت ، طب قانونی ، تاریخ طب و ده اونتولوجی ، سریریات داخلیه ، سریریات خارجیه ، سریریات ولادیه ، سریریات جراحیه نسائییه ، سریریات عینیه ، سریریات جلدیه و افرنجیه ، سریریات اذنیه و خنجرویه ، سریریات اطفال ، پوئه و بیکولتور ، سریریات عصبیه و سریریات عقلیه ، سریریات طرق بولیه ، ممالک حاره خسته لقلری ، جراحی اطفال و اورتوپدی ، سریریات پولیقلمینیکلری ، رونتکنولوژی .

ماده ۵ -- حقوق فاکولته سنده بوجه آتی درس لر تدریس اولونور :

روما حقوقی و مقایسه قوانین ، اراضی و احکام اوقاف ، اقتصاد ملی ، احصائیات جزائییه ، حقوق مدنیه ، اصول فقه ، حقوق اداره ، اصول محاکمات حقوقیه ، حقوق تجارت بحریه ، حقوق عامه ، حقوق عمومیه دول ، قوانین مالی و علم مالی ، اصول محاکمات جزائییه ، حقوق جزا و اقتصاد ، حقوق خصوصیه دول ، حقوق تجارت بریه ، تطبیقات حقوقیه ، جزائییه و تجاریه ، طب عدلی ، حقوق اساسیه ، اروپا حقوق مدنیه سی ، اقتصاد زراعی و اجتماعی .

ماده ۶ -- ادبیات مدرسه سنده بوجه آتی درس لر تدریس اولونور :

تربیه ، بدیعیات ، مابعد الطبیعیه ، تاریخ سیاسی ، تورک لسانی تاریخی ، عرب تاریخ ادبیاتی ، تورک تاریخ ادبیاتی ، اقوام اسلامیه تاریخی ، ایران تاریخ ادبیاتی ، تورکیه تاریخی ، فلسفه اسلامیه ، شرح متون ، غرب تاریخ ادبیاتی ،

قرون وسطی تاریخی ، اجتماعیات ، اخلاق ، تاریخ فلسفہ ، روحيات ، اقوام قديمه شرقیہ تاریخی ، یونان و روما تاریخی ، اطفالیات ، منطق ، آوروپا و تورکیا مناسباتی تاریخی ، بشری و اقتصادی جغرافیا ، آلمان ادبیاتی تاریخی ، اسلام و تورک جغرافیسی و موضعی و طبیعی جغرافیا ، انگلیز ادبیاتی تاریخی ، تورک تاریخی ، قرون جدیدہ تاریخی ، اسلام و تورک صنایع نفیسه سی تاریخی ، تاریخ و فلسفہ ادیان .

مادہ ۷ — فن فا کولتہ سندہ بزوجہ آتی درس لر تدریس اولونور :

تحلیل ریاضی ، میخانیک ریاضی ، نظریہ اعداد ، هندسہ تحلیلہ ، کیمیای عضوی ، کیمیای تحلیلی ، عمومی فیزیک ، تجربی فیزیک ، حساب احتمالی ، ہیئت ، فیزیولوژی ، علم نباتات ، کیمیای حیاتی ، کیمیای صنایعی ، علم الارض ، جبر اعلی ، ریاضی فیزیک ، ریاضیات عمومیہ ، علم حیوانات ، معدنیات ، عمومی فیزیک (الکتریق قسمی) ، کیمیای عضوی ، تحلیللات صنایعیہ ، تجربی فیزیک (الکتریق قسمی) ، تشریح ، صخور و مستحانات .

مادہ ۸ — الہیات فا کولتہ سندہ بزوجہ آتی درس لر تدریس اولونور :

تفسیر و تفسیر تاریخی ، حدیث و حدیث تاریخی ، فقہ تاریخی ، کلام تاریخی ، مابعد الطبیعیات ، تصوف تاریخی ، تاریخ ادیان ، اجتماعیات ، روحيات ، اخلاق ، اسلام فلسفہ سی تاریخی ، اجتماعی روحيات [دینی حادثہ لک تدقیق نقطہ نظر ندن] تاریخ فلسفہ ، تورک تاریخ دینیسی ، اسلام تاریخی .

مادہ ۹ — بر علمک اهمیت و وسعتہ نظر آبر ویا متعدد درس لرہ تفریقی ،

هر فا کولتہ دہ موجود درس لرک توحید و زمزمہ لرہ تقسیمی ، درس احداث و الغاسی تکلیف لری ، فا کولتہ لرده مسلک شعبہ لری احداثی کبی لزوم کورولہ جک هر درلو تعدیلات عائد اولدینی فا کولتہ مجلسنک تکلیفی و دارالفنون دیوانسک تصویبی ایلم معارف و کالتی طرفندن قبول ایدلد کدن صو کرا موقع تطبیقہ قونور .

هقيئت علميه

ماده ١٠ — دارالفنون هيئت علميه سنی مدرس ، معلم و مدرس معاون نلرندن
مر کيدر .

ماده ١١ — مدرس اولمق ايجون شخصيت علميه سنی مثبت آثار مهمه
وجوده کتيرمش اولمق و دارالفنون معلم لکنده لا اقل اون سنه حسن خدمتي سبق
ايتک و مدرسه رئيسک تکليف اوزرينه منسوب اولديني زمرة مدرس لر ينک
اکثریت آراسی و مجلس مدرسین ايله ديوانک ثلثان اکثریت آراسی قازانمق
شرطدر .

ماده ١٢ — معلم اولمق ايجون :

اولا : اوتوزباشی ا کمال ايتس اولمق ،

ثانياً : شعبه علمنه عايد يوکسک مسلك تحصيل کورمش اولمق ،

ثالثاً : هويت علميه سنی مثبت بر اثر وجوده کتيرمش بولونمق ،

رابعاً : اجنبی لسانه واقف بولونمق شرطدر .

بوشرايطی احراز ایدن مدرس معاون لری ترجيح اولونور .

ماده ١٣ — مدرس معاونی اولمق ايجون دارالفنون مأذونی بولونمق

و تعليمات نامه مخصوصه توفيقاً امتحان کچيرمک شرطدر . مدرس معاون لر ينک تابع

اوله جق لری احکام و شرايط تعليمات نامه مخصوصه تابعدر .

ماده ١٤ — بر فا کولته ده بر درس انحلال ايتدکده او فا کولته مجلس

مدرسیني معلمک اوصافنی حائر ذوات میانندن اعضای مرتبه سنک اکثریت

آراسی ايله بر نامزد اراه و ديوانک تصویب نه عرض ايدر . نامزد ، ديوان اعضای

مرتبه سنک اکثریتی و معارف و کالتی طرفندن تصویب ايدلدکن صوکر امعارف

و کالتنک انهاسيله با اراده مليه تعيين اولونور .

ماده ١٥ — بر مدرس ويا معلم ويا مدرس معاوننک انفصالی :

اولا : استعفاسنک قبولی حالنده رأساً ،

ثانياً : درسه و مجلسه کراراً عدم دوامی ،

ثالثاً : مسلكك شرف وحيثيتى مغل برحال وحرکتى وقوعنده ،
 رابعاً : تدریسانده تسامح و عدم موفقیتی کبی احوالده رئیسك تکلیفی
 اوزرینه مجلس مدرسین و دیوان اعضاى مرتبهسنگ اکثریت ثلثان آراسیله
 ویریلهچك قراره مستنداً اصولی دائرهسنده واقع اولور .

ماده ۱۶ — مدرس ، معلم و مدرس معاونلری خارجهده رسمی وخصوصی
 دیگر بروظیفه درعهده ایده مزلر . ماهیت علمیهی حائز اولدینی مجلس مدرسین
 و دیوانجه مصدق مشغلهلر مستشار .

ماده ۱۷ — دارالفنون امینی و مدرسه رئیسى اوله بيلمك ایچون مدرس
 اولمق شرطدر .

دارالفنونك ادارى وسائلى

ماده ۱۸ — معارف وکیلی دارالفنونك رئیسدر . وکیل دارالفنون امینی
 واسطهسیله دارالفنونه نظارت ایدر .

دارالفنون امینی دارالفنون عموم مدرس و معلملری طرفندن اوچ سنه
 مدته انتخاب اولور . مدتی ختام بولان امینك تکرار انتخابی جائزدر . مدرسلر
 میانندن اُك چوق رأی قزانان ایکی ذات وکالته اشعار و وکالتجه بونلردن بری
 ترجیح اولونهرق باراده ملیه مأموریتی اجرا اولونور .

ماده ۱۹ — دارالفنون امینه مدرسلك معاشندن باشقه معین برتخصیصات
 ویریلور .

ماده ۲۰ — دارالفنون امینلکی ایله مدرسه رئیسلكی برذات عهدهسنده
 اجتماع ایده مز .

ماده ۲۱ — دارالفنون امینك وظیفهسی دارالفنون شعبه لرینك حسن
 ادارهسنه نظارت ، دیوان مقرراتی اجرا وفاکولتهلر طرفندن ویریلن رؤسلره
 وضع امضا و مؤسسات ایله مخبره و دارالفنون نامه کلن هیئتلری قبول ایتمکدن
 و بالجه خصوصاتده دارالفنونی تمثیل ایلمکدن عبارتدر .

ماده ۲۲ — دارالفنونك بر دیوانی وارد ر . دیوان دارالفنون امینك ریاستی آئنده اجتماع و بوجه آتی اعضای طبیعیه ایله اعضای منتخبه دن تشكلی ایدر : اعضای طبیعیه فا کولته رئیس لری و اعضای منتخبه ده هر فا کولته مجلس مدرسینی طرفدن امین ایله بر لیکده اوچر سنه مدته وا اکثریت آرا ایله انتخاب اولونان ایکیشر مدرسدر .

ماده ۲۳ — دیوانك وظائفی عامی ، قضائی و اداری اولق اوزره اوچ قسمدره .
 ماده ۲۴ — دیوانك وظائف علمییه سی و تدریساته متعلق اوله رق فا کولته مجلس مدرسینلرندن تودیع اولنان مقرر آتی تدقیق و ترقیات علمییه عائد تدقیقات و تحریاتی تشویق و کتب علمییه تألیف و نشرینی تأمین و بونوع آثار اصحابنه مکافات اعطاسنی و کالته تکلیف و درس احداثی و لغوی و تحویلی حقنده فا کولته مجلسلرنجه اتخاذ اولنان مقرر آتی وفا کولته لره عائد نظامات و تعلیماتنه لایحه لرینی تدقیق و تصویب و اورتا و یوکسك تدریسات حقنده مطالعه بیان ایتمکدن عبارتدر .

ماده ۲۵ — دیوانك وظیفه قضائیه سی ، هیئت علمییه اعضاسندن برینك تبدیلی حقنده انتهاء اعطای قرار ایلمکدن عبارتدر .

ماده ۲۶ — دیوانك وظائف اداریه سی ، وکیل و یا امین طرفندن حواله اولونان خصوصاتی مذاکره و دارالفنون بودجه سی احضار ایلمکدن عبارتدر .

ماده ۲۷ — حل و فصلی بدایه مجلس مدرسینه و انتهاء دارالفنون دیواننه عائد مسائل حقنده بر فا کولته مجلسیه دیوان آراسنده اختلاف ظهورنده دیوانك رأساً اتخاذ ایده جکی قرار مطاعدر .

فا کولته لرك اداری و سائطلی

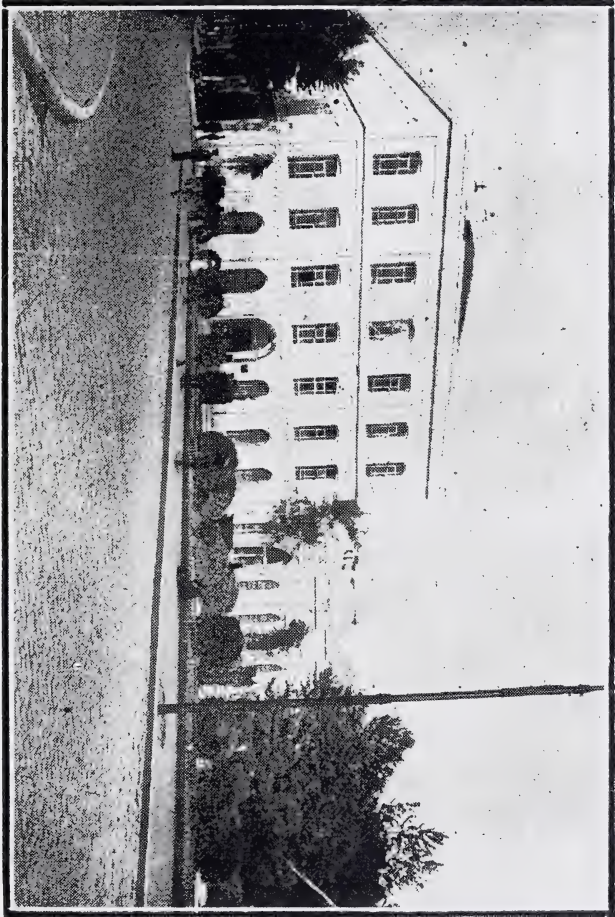
ماده ۲۸ — هر فا کولته اداره سی بر رئیس مودوعدر . رئیس فا کولته یی تمثیل ایدر و فا کولته نك بالعموم معاملاتندن مسؤلدر . رئیس اعضای مرتبه نك

ثلثان اکثریت آراسی ایله مدرسلر آراسندن اوچ سنه مدته انتخاب و دیوان طرفندن تصویب اولنهرق وکالته عرض وباراده ملیه تعیین اولونور . رئیس انتخابنده ثلثان اکثریت حاصل اولامایی تقدیرده اک چوق رأی قرانانلردن ایکسی نامزد کوستریله رک دیوانحه بونلردن بری بالترجیح وکالته عرض اولونور . مدتی ختام بولان رئیسک تکرار انتخابی جائزدر . رئیسره مدرسلک معاشرندن باشقه معین بر تخصیصات ویریلور .

ماده ۲۹ — ایکی فا کولته ریاستی بر ذات عهدہ سنده اجتماع ایده مز .
 ماده ۳۰ — فا کولته رئیسرینک وظائفی : فا کولته وشعباتی تفتیش ، تدریساتک حسن جریانه وهیئت تدریسیه نک دوام واقداملرینه نظارت ، فا کولته نک بودجه سی داخلنده صرفیات اجرا ، مجلس مدرسین مقرر اتندن انهایدلمسی لازم کلنلری اشعار ، نافذالاجرا اولانلری اجرا ورؤسلره امضا وضع وفا کولته یه کلن هیئتلری قبول وفا کولته جه یاییله جق مراسمه ریاست ، دارالفنون هیئت عمومیه سنه و دیوان وظائفنه تعلق ایتمهین مسائلهه رأساً مخابره ایتمکدر . رئیس احوال فوق العادهه بعده مجلس مدرسینه عرض ایتمک اوزره فا کولته نک تعطیل تدریساته قرار ویره بیله چکی کبی لدی الایجاب فا کولته .أمورین اداره سنک نصب وعزلی اسباب موجب در میانیه امانته بیلدیرر . واحوال مستعجلده امانته بیلدیرمک شرطیله هان ایشدن آل چکدیرمک حققی جائزدر .

ماده ۳۱ — فا کولته رئیس حسیب الایجاب غیوبت ایده چکی زمان مدرسلردن بری توکیل وامانته اشعار ایدر .

ماده ۳۲ — بر مدرس ویا معامه یالکز خسته لغندن دولایی فا کولته رئیس . مآذونیت ویره بیلیر ویرینه بر وکیل موقت تعیین ایده رک ایلمک مجلسده کیفیتی موقع مذاکره وضع ایدر . رئیسک تعیین ایتمیکی وکیلی مجلس مدرسین قبول ویا دیگرینی تعیین خصوصده مختاردر . نتیجه قرار دیوانک نظر تصدیقه عرض اولونور . خسته لغک غیری احوالده مآذونیت اعطاسی مجلس مدرسین قراری وامانک تصویبیه اولور .

اجرا جي و ديشي مکتبہ

ماده ۳۳ — رسمی تعطیلات زماننده مدرس و معلملر سیاحت آرزوسنده بولندقری حالده یالکز رئیسہ اخبار کیفیت صورتیلہ ایستہ دکاری محله کیده بیلورلر. مدرس معاونلرینک بو شکل مآذونیتلری یالکز بر آیه منحصر اولوب بوندن فضلہسی ایچون رئیسک مساعدهسی لازمدر .

ماده ۳۴ — ہر فاکولتہدہ برکاتب عمومی بولونور . کاتب عمومی بالعموم معاملاتدہ رئیسہ معاونتلہ مکلفدر .

ماده ۳۵ — کاتب عمومی فاکولتہ رئیسک فاکولتہ مدرس و معلملرندن کوسترہ چکی ایکی نامزد آراسندن مجلس مدرسینک اکثریت آراسیلہ انتخاب و دیوانک تصدیقیلہ اوچ سنہ مدتلہ تعیین اولونور . مدتی ختام بولان کاتب عمومینک تکرار انتخابی جائزدر . کاتب عمومیلرہ آریجہ شہری معین برتخصیصات ویریلور .

ماده ۳۶ — ہر فاکولتہدہ کندی مدرس و معلملرندن مرکب ہر فاکولتہ مجلسی وارددر . بو مجلسہ فاکولتہ رئیسہ ریاست ایدر . فاکولتہ مجلسی آیدہ بر کرہ علی العادہ و رئیسک دعوتی ویا مدرس و معلملردن آلتی ذانک تحریری طلبی اوزرینہ فوق العادہ اولہرق اجتماع ایدر .

ماده ۳۷ — مجلس مدرسینک علمی وظائفی : منحل درسلرہ نامزد انتخاب ، مدرس معاونلکی امتحانلرینی ترتیب و اعلان ، تدریسانک طرزجریانی و درس احداث و لغو و تحویلی حقندہ کی مطالعاتی و اکیال تحصیل ایچون ممالک اجنبیہیہ اعزامنی موافق کوردیکی مدرسہ مآذونلرینی امانتہ اشعار ، تدقیقات علمیہی تشویق ، کتب و رسائل علمیہی تالیف و نشر و بوکچی آثار اصحابنہ تقدیر مکافات ، بعض اجتماعات علمیہ و مراسم مخصوصہیہ اشتراک خصوصندہ اعطای قرار ، اجتماعات علمیہ عقد ، دارالمساعیلرندہ چالیشان ذواتہ درجہ مساعیدنہ کورہ مجلس مدرسین قراریلہ وثیقہ ویا اختصاص ورقہسی اعطا ایتمکدن عبارتدر .

ماده ٣٨ — مجلس مدرسینك قضائی وظیفه لری : هیئت علمیه اعضاسندن برینك تبدیلنه بدایه قرار اعطا واعضادن بری علمینده مجازات انضباطیه تعیین ایلك ودارالفنون شعباتی انضباط نظامنامه سنده محرر وظائفی ایفا ومداومینك مراجعت وشكایتلرینی تدقیق ایلكدن عبارتدر .

ماده ٣٩ — مجلس مدرسینك اداری وظیفه لری : مدرسه بودجه سنده موضوع دارالمساعی ولوازم درسیه مخصوصاتی احتیاجه كوره توزیع ، دارالفنون رئیسى وامینی طرفندن حواله اولنان خصوصاتی مذاكره ایتمكدن عبارتدر .

قید ، اجرت و امتحانلر

ماده ٤٠ — فاكولته لردن ویا شعبه لردن برینه داخل اوله بیلمك ایچون رسمی ویا خصوصی لیسه لردن مأذون اولمق شرطدر .

الهیات فاكولته سنده كیرمك ایسته ینلر آریجه عربی وفارسیدن امتحانه تابعدرلر .

ماده ٤١ — دارالفنون فاكولته لردن رؤسی اولانلر ایله یوكسك مكاتب لردن مأذون اولانلر بلا امتحان قبول اولنورلر .

ماده ٤١ — شرائط لازمه یی حائز اجنبی طلبه عائد اولدیغی فاكولته رئیسك اشعاری اوزرینه دارالفنون امینك مساعده سیله قید وقبول اولنور .

ماده ٤٣ — قبول شرائطی حائز اولمایانلر فاكولته رئیسك موافقتی استحصال شرطیله درسره سامع اوله رق دوام ایده بیلیرلر .

ماده ٤٤ — دارالفنونه مداوم اوله رق قید اولنانلردن دخوله اوله رق یاریم و اوچ آیده بردفعه تجدید قید اجرتی اولمق اوزر بر ربع لیرا آلیر . قید اجرتی مداوملرك دارالفنونه كیردكلری تاریخدن اعتباراً برنجی اوچ آی ایچون آلتماز .

ماده ٤٥ — مداوملردن هر دوره امتحانه ده امتحانه كیرمزدن اول یاریم ومأذونیت و اجازت رؤس لریك استحصالنده ایکیشر لیرا آلینیر .

ماده ۴۶ — مداوملردن مدت تحصیلیه یی اكمال ایتمکسزین دارالفنون
دوام مدتی مبین تصدیقنامه اخذیله تحصیلی ترک ایتمک ایسته یلردن تصدیقنامه
خرجی اوله رق یاریم لیرا آلینیر .

ماده ۴۷ — امتحانلر هر فاکولته نك اصول و تعلیماته توفیقاً یاپیلیر . شو
قدرکه شفاهی امتحانلرک علنیقی و هر درسک امتحاننده او درسک عائد اولدیغی
درس زمره سی مدرسلردن لا اقل ایکی میزک حضور یی شرطدر .

موقت ماده لر

ماده ۴۸ — اولجه مدرسلک صفتی حائز اولوبده هر هانکی بر سبیله
دارالفنون خارجنده قالمش اولان ذوانک دوغریدن دوغریه مدرسلکه تکرار
انتخابی جائدر .

ماده ۴۹ — ۱۱ تشرین اول ۱۳۳۵ تاریخلی دارالفنون نظامنامه سنک
نشرندن اول فاکولته مدیریتلرنده بولونان و ۵۲ نجی ماده سی موجینجه کاتب
عمومی صفتی آلان ذوات مخصوص معاشرلیله عینی وظیفه ده استخدام ایدیله جکلردر .
ماده ۵۰ — ۱۱ تشرین اول ۱۳۳۵ تاریخلی دارالفنون نظامنامه سیله طب
فاکولته سی وشعبه لرینه عائد ۲۰ شباط ۱۳۳۱ تاریخلی نظامنامه نك بوتعلیماتنامه یه
مغایر اولان احکامی ملغادر .

ماده ۵۱ — اشبو تعلیماتنامه تاریخ نشرندن اعتباراً معتبردر .

ماده ۵۲ — اشبو تعلیماتنامه نك اجراسنه معارف و کیلی مأموردر .

استانبول دارالفنون ایچون معارف و کالت جلیله سنجه ترتیب وتنظیم اولونان
ملفوف تعلیماتنامه هیت و کیله نك ۲۱ نیسان ۳۴۰ تاریخلی اجتماعنده تصدیق
ایدلمشدر . ۲۱ نیسان ۳۴۰
تورکیه رئیس جمهوری

غازی مصطفی کمال

بودن باشقه دارالفنون حقه کی توجهات عالیه نك الك باهر نشانه سی حکومت ملیه نك استانبوله تماماً وضع ید ایله مسنی متعاقب حربیه نظارتی بناسنك دارالفنونه تخصیص اولونماسیدر . مدرسه القضا نك دارالفنون کتبخانه سی یایلق اوزره ترکی ، ییلدیز سراینده کتاب دولابری نك و کتابلری نك بورایه نقلته و بو مدرسه نك کتبخانه اولاجق شکلده مکمللاً تعمیرى [۱] وهله اجزاجی و دیشجی مکتبلری نك پك مکمل بر شکلده تنظیم ایدیله بیللمسی ایچون بالمله و سائطک بخش ایدلمش اولماسی ، و فاکولته لر ایچون اوروپادن بعض متخصص پروفسورلر جایی هب اولطافک دارالفنون حقه بر برینی تعقیماً تجلی ایدن آئارنددر .

*
* *

دارالفنون دیوانی

دارالفنون امینی	دوقتور نشأت عمر پک	رئیس
حقوق فاکولته سی رئیسی	طاھر پک	طبیعی اعضا
فن فاکولته سی رئیسی	حسنی حامد پک	»
الهیات فاکولته سی رئیسی	هنوز انتخاب ایدلمه مشدر .	»
ادبیات فاکولته سی رئیسی	کوپریلی زاده محمد قواد پک	»
طب فاکولته سی رئیسی	هنوز انتخاب ایدلمه مشدر .	»
طب فاکولته سندن	دوقتور آصف درویش پاشا	منتخب اعضا
حقوق فاکولته سندن	ابوالعلا پک	»
ادبیات فاکولته سندن	بهجت پک	»

[۱] ییلدیز سرایی کتبخانه سندن ۲۴۱۹۰ ی باصمه و ۷۱۲۹ ی یازمه اولیق اوزره پک قیمتدار ۳۱۳۱۹ کتاب نقل ایدلمشدر . رضا پاشا ، خالص افندی ، صاحب ملازاده ابراهیم پک کتابلری ده دارالفنون کتبخانه سی ایچون ساتون آلمشدی . صدر اسبق حق پاشانک ۳۹۹۸ پارچه دن عبارت کتابلری ده دارالفنون کتبخانه سنده در .

طب فا كوله سندن	دوقتور نريا على بك	منتخب اعضا
فن فا كوله سندن	دوقتور صبرى بك	»
الآهبات فا كوله سندن	ازميرلى اسماعيل حقى بك	»
»	محمد على عيىى بك	»
حقوق فا كوله سندن	مصلح الدين عادل بك	»
فن فا كوله سندن	برهان الدين بك	»
ادبيات فا كوله سندن	مظفر بك	»

*
♦

طب فا كوله سنى هئىت تدريس سىه سى :

سريريات داخله	مدرس دوقتور نشأت عمر بك	
سريريات داخله	نريا على بك	»
سريريات خارجيه	كريم ثباتى بك	»
سريريات خارجيه	اورخان بك	»
سريريات ولاديه	بسيم عمر پاشا	»
سريريات نسائيه	آصف درويش پاشا	»
سريريات اذنيه وخنچرويه	ضيا نورى پاشا	»
فن مداوات و سريريات تدابره	عاقل مختار بك	»
تشرىح مرضى	حمدى سعاد بك	»
سريريات عينيه	اسعد بك	»
سريريات عقليه	راشد تحسين بك	»
سريريات اطفال	قدرى راشد پاشا	»
فن قباله	اسماعيل درويش بك	»

فیزیولوژی	مدرس دوكتور كمال جناب بك
تشریح	» » نورالدین علی بك
انساج و مبحث الرشیم	» » توفیق رجب بك
طبی كیمیا	» » هادی فائق بك
پارازیتولوژی	» » اسماعیل حقی بك
طبی فیزیق	» » شوقی بك
عملیات جراحیه و جراحی تمكینق	» » موسیو موشه
طب قانونی	» » ادھم عاكف بك
سریریات جلدیه و افرنجیه	» » حسن رشاد بك
تشریح	» » اسماعیل حقی بك
فیزیولوژی	» » طلحه بك
مبادی امراض خارجیه	» » سعدالدین وداد بك
تشریح مرضی	» » صائم علی بك
سریریات ولادیه	» » كنعان توفیق بك
سریریات جلدیه	» » علی حسین بك
سریریات عینیه	» » ضیا بك
امراض داخلیه	» » توفیق سالم بك
حفظ صحت	» » سرور كامل بك
تاریخ طب ده كتولوژی	» » غالب عطا بك
سریریات عصبیه	» » مصطفی خیرالله بك
امراض خارجیه	» » كمال بك
طبی كیمیا	» » راسم علی بك
پوئهریکولتور	» » احسان حلمی بك
رونهكتنولوژی	» » صلاح الدین بك
امراض ممالك حاره	» » سعید جمیل بك

فن اسپنجیاری	مدرس اجزاجی مصطفی نوزاد بك
سریریات بولیه	دوقتور بهجت ثابت بك
سریریات داخلیه	مدرس معاونی دوكتور نجم الدین رفعت بك
فن مداوات و سریریات تداویه	علی سداد بك
سریریات نسائیہ	فؤاد فہیم بك
سریریات اذنیہ و خنچرویہ	حسین بك
عملیات جراحیہ و جراحی تکنیق	عاکف شاكر بك
سریریات ولادیہ	توفیق رمزی بك
طبی فیزیق	كاظم بك
طبی كیمیا	اجزاجی مصطفی حقی بك

*

**

حقوق مدرسه سی هیئت تدریسیہ سی

قانون مدنی	مدرس ابوالعلا بك
طب عدلی مدرسی	دوقتور ادھم عاکف بك
اصول محاکمات حقوقیہ مدرسی	استپان قره یان افندی
حقوق عمومیہ دول مدرسی	جمیل بك
اصول جزائیہ مدرسی	جودت بك
حقوق مدنیہ مدرسی	حاجی عادل بك
علم مالی و قوانین مالیہ مدرسی	عینی زاده حسن تحسین بك
اصول محاکمات حقوقیہ مدرسی	مصطفی رشید بك
احصائیات مدرسی	زهدی بك
تاریخ حقوق مدرسی	ضیا بك
تطبیقات جزائیہ معلمی	کنعان بك

حقوق عامه مدرسی	موسیو ژان شارل قرویات
حقوق جزا مدرسی	طاہر بک
حقوق اداره مدرسی	مصلح الدین عادل بک
حقوق مدنیہ مدرسی	عبدالرحمن منیب بک
اقتصاد مدرسی	فاضل بک
حقوق عامه مدرسی	معمر راشد بک
اقتصاد مدرسی	منیر بک
روماحقوقی، مقایسہ ملی قوانین مدنیہ مدرسی	میشون افندی
حقوق اساسیہ معلمی	احمد رشید بک
تطبیقات حقوقیہ معلمی	جواد بک
حقوق مدنیہ معلمی	صمیم بک
حقوق اساسیہ معلمی	مدحت بک
حقوق جزائیہ مدرسی ^{عربی} معاونی	وہبی بک
حقوق مدنیہ مدرسی	صاوزه رھال
تجارت بحریہ مدرسی	علی کمال بک

*
**

ادبیات فاکولتہ سی ہیئت تدریسیہ سی

شریف بک	عرب تاریخ ادبیاتی مدرسی
فرید »	» ایران تاریخ ادبیاتی
علی اکرم بک	» شرح متون
موسیو ریشہ ر	» عرب تاریخ
کوپرلی زاده فؤاد بک	» تورک ادبیاتی تاریخی
نجیب عاصم بک	» تورک لسانی تاریخی

عمومی روحيات	مدرسی	علی حیدر
تاریخ فلسفہ	»	محمد امین
اجتماعیات	»	نجم الدین صادق بک
منطق	»	نعمت
تاریخ ادیان	»	موسیو دومہ زیل
مابعدالطبیعہ	»	احمد نعیم بک
تربیہ	»	اسماعیل حق بک
اسلام فلسفہ سی	»	ازمیرلی اسماعیل حق بک
روحیات	»	شکیب
اخلاق	»	عزت
اقوام قدیمہ شرقیہ تاریخی مدرسہ		آورام غالاتی
روما و یونان قدیم تاریخی	»	فاضل نظمی
قرون وسطی تاریخی معلمی		حامد
عصر حاضر	مدرسی	علی مظفر
تاریخ صنعت	»	موسیو غابریہل
عمومی تورکیہ تاریخی	»	احمد رفیق
تورک	»	ذکی ولیدی
قرون وسطی	»	بہجت
اسلام	»	شمس الدین
طبیعی جغرافیہ	معلمی	ابراہیم حق
بشر جغرافیہ مدرسہ		علی ماجد
موضعی جغرافیہ معلمی		سعدی
تطبیقات مدرسہ		موسیو لہ فہور

المہیات فا کولتہ ہیئت تدریسیہ سی

ہنوز انتخاب ایدلمہ مشدر .	فا کولتہ رئیس
ازمیرلی اسماعیل حقی بک	فقہ تاریخی مدرس
» حسین عونی	حدیث تاریخی مدرس
» شرف الدین	» » کلام
» شوکت	» » تفسیر
» محمد علی عینی	» » تصوف
» فؤاد	» تورك تاریخ دینیسی
» نعمت	» دین اسلام تاریخی
» اسماعیل حقی	» اسلام بدیعیاتی
» خلیل خالد	اقوام اسلامیہ اتنوغرافیسی معلمی
» یوسف ضیا	» حال حاضرده اسلام مذہبیری
» محمد امین	فلسفہ دین مدرس
موسیو دومہ زیل	» تاریخ ادیان
»	عربی معلمی
» نورالدین	» فارسی

*
**

فن فا کولتہ سی ہیئت تدریسیہ سی

تجربی فیزیک	مدرس سعید بک
ہیئت و حساب احتمالی	» فطین بک
نباتات	» اسعد شرف الدین بک
فیزیولوژی	» کمال جناب

کیمیای صنایع عضوی و کیمیای حیاتی	بک	مدرس جواد مظهر
کیمیای صنایع غیر عضوی	»	نظمی آصف
کیمیای غیر عضوی و تحلیل	»	لیغور
کیمیای عضوی	»	عمر شوکت
شیمی فیزیک و الکترو شیمی	»	موسیو فایه بن
تحلیل ریاضی	»	برهان الدین
میکخانیک ریاضی	»	مصطفی سالم
هندسه تحلیلیه	»	شکری
نظریه اعداد	»	محمد نادر
جبر اعلی	»	علی یار
ریاضیات عمومیہ	»	حسینی حامد
عمومی فیزیک	»	توفیق
عمومی الکتریق	»	رفیق
الکتروتکنیک	»	برهان الدین فرید
عمومی فیزیک	»	موسیو فلوری
تطبیقی ماکنه و الکتریق	»	موسیو مه نتره
حیوانات	»	موسیو هوواس
حیوانات	»	علی وهبی بک
ارضیات	»	احمد مشتاق
تشریح و فیزیولوژی	»	حسین صبری بک
حیوانات	»	علی بک
صخور و مستحاثات	»	احمد مالک
معدنیات و موضعی زه نولوژی	»	حامد نافذ

اجزاجی و دیشجی مکتبلی هیئت تدریسیه سی

تشریح و فیزیولوژی	مدرس دوكتور نورالدين على بك
مفردات طب	» » سرور حامی »
حيوانات	» » معلم دوكتور خلوصی »
امراض عصبیه و فم	» » مظهر حسنی »
نباتات	» » شرف الدين »
باقتریبولوژی و حفظ الصحه	» » سرور کامل »
فيزيق	» » عمر رشاد »
کیمیای اسپنجیاری	معلم کیمیا کر احمد و فیک بك
فن اسپنجیاری	» کیمیا کر مصطفی نوزاد بك
امراض اسنان و عملیات سنیه	» دیش طیبی حسین طلعت »
کیمیای غیر عضوی	» کیمیا کر اوسب جلالیان بك
کیمیای تحلیلی	» » عمر شوکت »
فارماکو غنوزی و مبحث السموم	» » دوكتور عا کف »
تصنیع اسنان « منتهی صنف »	» » دیش طیبی رشدی »
» « ایکنجی صنف »	» » حامد »
» « برنجی صنف »	» » خلیل صالح »

*
**

اجزاجی و دیشجی مکتبلی معلم معاونلری

تشریح و فیزیولوژی معاونی	بك	دوكتور اسماعیل حقی
باقتریبولوژی و حفظ الصحه معلم معاونی	»	» احمد رفیق
مبحث ادویه معلم معاونی	»	» مظهر اسعد
مفردات طب معاونی	»	» کیمیا کر محمد ثروت
کیمیای اسپنجیاری	»	» سلیمان حلمی

دارالفنونك خدمتی

طیبه فاكولته سی

فاكولته لرمزك الك اسكیمی یوز سنه لك بر عمری اولان طیبه در .
بومكته در سلر بر مدت فرانمزجه لسانیه كوسترلمشدی . فقط ینه اورادن
یتیشن حمیت و محبت و طینه ایله ممتاز بعض معلمرك [۱] بر چوق مشكلات و موانعی
اقتحام ایدن فعالیتلری سایه سنده در سلر كندی دیلزله تقریر اولمغه باشلادی .
[سنه ۱۲۸۶] . وینه اونلرك همتلریله یوكون مستقل و تماماً بزم مالز بر لسان
طبه مالكز . و الحاصل طیبه نك یتشدریدیكى ذوات عالیه اچنده علم و فضیلتلری ایله
بحق تمیز ایتمش استادلر چوقدر . لسانمزده نباتانه ، حیوانانه ، معدنیانه ، ارضیانه ،
كیمیای عضوی و معدنی ایله فیزیقه ، منافع الاعضایه و الحاصل علوم طبیعیه نك
هر قسمیله تشریح ، انساج ، امراض داخلیه ، قبالیه ، تشخیص امراضه ،
جراحیه ، مفردات طبه ، سرریاته ، طب عدلیه . . . عائد یوزلرجه قیمتدار
كتابلری هپ او محترم استادلرك مساعی علمیه لرینه مدیونز .

هله مملكته و بالخاصه اردویه لازم اولان اطبابی هپ بوفاكولته یتشدرمش
وبونلرك ایفا ایتدیكلری خدمتله حقیقه شایان افتخار بر درجه ده بویوك اولمشدر .
وقتیه چیچك علتندن اهالی آراسنده هر سنه بیکلرجه چوجق تلف اولدیغی
ومؤخرأ بالخاصه فرنکی خسته لای بعض یرلرده وطنداشلمزك بنیه لرنده وخیم
تخریباته سببیت و یردیكى حالده كرك چیچك آشیدسك تعمیمی و كرك فرنکی
خسته خانه لرینك تأسیسی ایله صحت عمومیه نك وقایه سی خصوصنده اطبا مزك تأمین
ایتدیكلری خدمات مهمه پی ده بو صیراده تخطر ایتمك اونلره قارشی مدیون

[۱] قریمی عزیز ، وحید ، حسین رضی ، حسن صبری ، امین ، ثروت ، ندیم
بكلرله خواجه صالح افندی ، احمد علی و ابراهیم لطفی باشالر .

اولدیغمز شکرانی ایفا ایچون الزمدر . شیمدی ده صیتمه ایله مجادله لری دوام
ایدیور .

مملکت مزده اذهان اهالی یه حریت تخم لرینی صاچان و تجدد و ترقی یول لرینی
آچان ذواتک برنجی صفی ایچنده ینه طیه لیلرک بولندیغنی تحظر ایتملی بز .

*
**

حقوق فا کولته سی

بوفا کولته نك تأسسی اللی سنه یه بیله بالغ اولما مشدر . بویه ایکن اورادن
نه قیمت دار و ماهر حاکم لر ، دیپلومات لر ، آووقا ت لر ، و استاد لر یتشم مشدر . محاکم
نظامیه نك اثنای تشکیلنده و بونلرک تنسیق و تنظیمنده حقوق فا کولته سنك ایفا
ایتدیگی خدمت جدا بویو کدر .

اللی سنه قدر اول بزده اسمی بیله طویولماش اولان حقوق بین الدوله ،
حکمت حقوقه ، نظریات جزائییه ، حقوق تجارتیه ، و اصول محاکماته ، و حقوق
اداره ، اقتصاده ، مالیه یه عائد پك قیمت دار کتاب لر هپ بوفا کولته ده چالیشمش
استاد لرله یتشیدیردی ک لری طلبه نك مساعی علمیه لری محصولدر .

*
**

ادبیات فا کولته سی

بزده ادبیات هپ واردی . برچوق بویو ک شاعر لر وادی بلر مز یتشم مشدی .
بناء علیه ادبیات فا کولته سی آچلدیغنی وقت بوتقطه نظر دن فقیر صایلا مازدی .
فقط فلسفه ایچون بویه می ایدی ؟ فلسفه تدریساتی مرحوم امرالله افندی درعهده
ایتمشدی . فقط اون بش سنه اولنه کلنجه یه قدر فلسفه نامنه هانسی کتاب مز واردی ؟
بوکون افنخار ایله ادعا یده بیلیر زکه بوفا کولته نهایت اون بش سنه ایچنده ، بوقیصه
زمانه نسبتله پك مهم دینه جک خدمات علمیه یه موفق اولمشدر . مدرس نجم الدین

صادق بکک ، بابان زاده نعیم بکک ، تربیه مدرسی اسماعیل حقی بکک ، از میرلی اسماعیل حقی بکک ، فلسفه مدرسی محمد امین بکک ، روحیات مدرسی شکیب بکک ، اخلاق مدرسی عزت بکک ، علی حیدر ونعمت بکک فلسفه نیک مختلف اقسامه عائد نه قدر مهم اثرلری وارد . بو کون آرا مزده متداول برلسان فلسفه مز وارد . بولسانک اصطلاحلری هر کون خلقده یاییلیور . اون بئس سنه اول افاده سنه ، ترجمه سنه موفق اولامادیغمز فکرلری شیمدی هر کسک آکلایه بیله چکی درجه ده تصویره مقتدر بر حالده بز . اکر بومساعی حقسنز ونا بجان تقیدلره دکل خیر خواهانه تشویقلره مظهر اولورسه آزوقت ایچنده حقیقه موجب افتخار اولاجق آثار علمیه نیک کتبخانه ملیمزه اهدا ایدلش اولاجغنه شبهه ایتمه ملی بز .

بوفا کولته نیک ادبیات و تاریخ شعبه لرنده کی خدمتلری ده هر وقت کمال افتخار ایله ذکره لایقدر . کوپر ییلی زاده فؤاد بک افندینک ، مدرس شمس الدین بک افندینک احمد رفیق بکک ، شرح متون مدرسی علی اکرم بک افندینک ، فرید بک افندینک آثار علمیه سی اثبات مدعا ایچون برر حجت ساطعه در . بوفا کولته دن یتیشن افندیلرک بعضلری ده لیسه لرده معلمک ایدرک عرفان مملکتیک انکشافنه وقف مساعی ایتمشلردر که بوده باشقه چه سایان تذکاردر .

*
* *

فن فا کولته سی

بورساله نیک باش طرفلرنده حکایه ایدلدیکی اوزره بزده مدرسه لرک وقتیه کلیاً اهل ایتدیکی علوم ریاضیه یی کچن عصرده مکتب حریه ایله مکتب بحریه ومهندسخانه تکرار احیا ایتمشلردی . صوک سنه لرده بو خدمته فن فا کولته سی ده بو یوک برحویت ، فقط پک جدیدتله اشتراک ایتمشدر . مثال اولارق یالکیز صالح ذکی بک مرحومک آثار باقیه سنی کوستره جک اولسام بیله کافیدر . حال بوکه فا کولته مدرسلرینک بیدرپی برچوق مهم اثرلری انتشار ایتمکده در .

*
* *

آهيات فا كولته سي

بو فا كولته هنوز اوچ سنه لكدر . فقط كنديسنه توديع اولنان وظيفه يني اهميتيله متناسب برصورتله ايفايه ناصل چاليشديغني بدایت تأسيسندن بری منتظماً نشرينه موفق اولديغني مجموعه لری اثباته كافيدر . اوروپا و آمريكانك هر طرفنده عصرلردن بری مؤسس كرك قاتوليك و كرك پروتستان تئولوژی فا كولته ويا آنستيتولری درجه سنده فعاليت علميه كوستره بيامسنه بالطبع دهها زمان و امکان ايستر . بونكله برابر ، براز اول طبعنه باشلاتديروب بمض فورمالرینی برلینه معارف ناظرينه كوندرمش اولديغني (ابوالحسن الاشعري) نك (مقالات الاسلاميين) ی ايله عبدالقاهر بغدادی نك (اصول الدين) ی علم عالمنده پك زياده نظر دقتی جلب ايتمشدر . بو محويتكارانه باشلانغيچ فا كولته نك خدمات آتیه سی ایچون پك امید بخش بر اشارت تاقی اولمغه لایقدر .

صوك

فهرست

	استانبول دارالفنونی :
۳	فاتح و سلیمانیه مدرسہ لری، علی قوشچینک پروغرامی ،
»	پروغرامہ رعایتسنک ، کاتب چلبی نک شکایتی
»	مدرسہ لریک انحطاطی سبیلری
۵	علوم جدیدہ تحصیل ایچون ۱۵۰ چوجونک اوروپایہ کوندرلمسی تصوری
۵	ابتدائی تحصیلک مجبورتی قاعدہ سنک قبولی ، رشدیہ لریک تأسیسی
۵	معارف عدلیہ و علوم ادبیہ مکتبی
۶	مهندسخانہ درس لریک صورت تقریری
۷	مکتب ادبی ، مکتب عرفانی
۸	دارالفنون تأسیسی تشبثی ، مجلس معارف عمومیہ تشکیل
۱۰	دارالمعارف
۱۱	انجمن دانش
۱۲	دارالفنونہ معلم یتشدرمک
۱۳	عمومی سربست درسلر
۱۹	دارالفنونک ایکنجی دفعہ تأسیسی تشبثی
۲۰	موقت درس جدولی و مقررلر
۲۱	وسم کشاد
۲۲	برنجی آلتی آیلق درس جدولی
۲۵	فاکولتہ لری ، تدریس لسانی ، معلملریک معاشی
۲۷، ۲۶	کتاب مشکلاتی ، دارالفنونک سبب تعطیلی ، صفوت پاشانک مکتوبی
۲۹	دارالفنونک اوچنچی دفعہ تأسیسی تشبثی
۳۱	پروغرام
۳۱	دردنجی تشبث

صفحہ	
۳۳	درس جدولی ، ہیئت تعلیمیہ
۳۴	اعلان مشروطیتدن سوکرا
۳۵	دارالفنون تعلیماتنامہسی
۳۵	» نظامنامہسی
۴۴-۳۶	» شعبہلرینک درس جدوللری
۴۶-۴۵	یگی پروغراملر
۴۷	اصول اداره ، مدیر عمومیلر ، فاکولتہ مدیرلری
۴۸	علوم شرعیہ شعبہسنک العاسی ، خاملر ایچون دارالفنون
۵۱-۴۹	اوروپادق معلم جلبی ویکی اصلاحات
۵۴-۵۲	دارالمسائیلر ، دارالفنون ایچون یگی برقانون ، یگی درسلر
۵۴	دارالفنون امینلری ، فاکولتہ رئیسلری
۵۶	دارالفنون مجموععلری
۵۷	» متارکه زمانندہ
۵۸	حکومت جمہوریہ سایہسندہ دارالفنونک انکشافی
۶۶-۵۸	دارالفنون تعلیماتنامہسی
۶۸	» دیوانی
۶۹	طب فاکولتہسی ہیئت تدریسیسی
۷۱	» حقوق
۷۲	» ادبیات
۷۴	» الہیات
۷۴	» فن
۷۶	» اجراجی و دیشجی مکتبلرینک
۷۷	دارالفنونک خدمتی

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

41584

LF
5170
A983d